

ek

Mozaik

er 12-én

Frederich

ah

filmje:

MADÁS

regénye nyomán
„Krisztina ki-
éneke” filmek
ja.

ni talajkutatósi kon-
nyói is vannak, két
ik 1919-ben kötöttek
kormánytal.

er 6. Stockholmból
közlik, hogy az északi
ben hódít az az irány-
a Népszövetséget, ha
ával a béke fenntar-
vetségi alapokmány
a Népszövetséget a
mi politika eszközevé

százalékos felárt nem
jövő héten Leon al-
ogy a kormányt sze-
a berlini tárgyalások
kat kérjen.

Amizrachi Ciuji
enciája

6. A Hanoar Hamiz-
konferenciájára, mely
or nyílik meg az Uni-
már megérkeztek a
teg chaluca az ifju
meg Clujra a kor-
amelyen a Poale
zet nevében Schapira
ztinai kiküldöttei is

napjának programja:
se. Üdvözlések, Móse
ai, Ráth Efraim, Koff
Délután a jelentéseket
az érdemleges tárgya-

gáció elindult
nbé

er 6. Savel Radulescu
ma reggel elindultak
gáció elnöke Titulescu,
Genfbe Targu-Jiuból.

észt Tatarescu
dien

er 6. A király tiszte-
sztesznek még a kor-
nculest, Angheliescu tá-
Lepadatu, Victor An-
Titulescu.

öngélikedik. Bucuresti-
ristea patriarcha a fő-
főpap gyengékedése
nyaralását, de azt hi-
a visszatér Dragosla-
asi helyére.

eg a csecsemőt

Per

al ápolni.

Üzlet

KELET

Dr. Ranassetter Robert
Budapest
Disztér 2. l.e.

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bármentetlen leveleket nem fogadjunk el.

Ara 5 lej

Kéziratok megőrzését és visszaküldését megvárjuk. Főszerkesztő dr. Maró Ernő. Felelős szerkesztő Jánó Ferenc. Bucuresti szerkesztő Hármaszi Ernő. Strada Matei Mile 8.

Vasárnap, 1935. szept. 8.

5695. EV. XVIII. ÉVF. ELUL 10. 201. SZÁM.

Megkezdte munkáját a népszövetségi ötös bizottság

Ha Olaszország miatt szakadás áll be a Népszövetségben, Anglia megszállja Abessziniát

Némileg újra enyhült a hangulat Genfben. Olaszország teljes ellenőrzési jogot követel Abesszinia felett. Mégis érvényben van a petróleumkoncesszió

Anglia Irak feletti mandátumához hasonló mandátumot akarnak adni Olaszországnak Abesszinia felett

Genf, szeptember 7. Az olasz-abesszin viszály ügyében kiküldött ötös népszövetségi bizottság, amelynek elnökévé Madariaga spanyol delegátust választották, ma megkezdte munkáját, és összeült az olasz-abesszin konfliktus érdemben meg tárgyalására. Az angol és a francia megbizottak ismertették a párizsi háromhatalmi konferencián előterjesztett és Olaszország által elutasított angol javaslatot. A népszövetségi statutumok szerint

az ötösbizottság döntéséért a felelőség most már nem egyedül Angliát, vagy Franciaországot fogja terhelnem a tag, amelyik nem veti magát alá a bizottság döntésének, lázadást követ el a Népszövetséggel szemben, amely ennek alapján mindama szankciókat alkalmazhatja ellene, amelyeket jónak lát.

Népszövetségi körökben az a vélemény alakult ki, hogy a kiküldött ötösbizottság az Abessziniát illető új ajánlatban olyan helyzetet fog kilátásba helyezni Olaszországnak, mint amilyen Irakban Angliáé. Angliának Irakban joga van ahhoz, hogy a közlekedési utak mentén a biztonsági szolgálatot elláthassa, továbbá, hogy hajózási és légi állomásokat építtessen és az iraki rendőrség szolgálatát ellenőriztethesse. Ezeket a jogokat jórészt megadnák Olaszországnak is és ezen felül igénybe vehetné a gazdasági téren kínálkozó engedményeket is. Ez a megoldási mód lehetővé tenné Abessziniát függetlenségének megőrzését. Irak királya is szuverén uralkodó maradt és országa is tagállama a Népszövetségnek, az angoloknak nyújtott előjogok ellenére is.

Azt remélték, hogy ez a megoldás Olaszország részéről is elfogadható lesz. Francia politikai körökben általában nem itélik meg pesszimistikusan az ötösbizottság munkájának várható eredményeit, bár nem tartják vitásnak, hogy a tárgyalások hosszú tartalmuak lesznek. Népszövetségi körökben az ötösbizottság kiküldését a viszály megoldása felé haladásnak tekintik.

Az érdekelt fél, ha elutasító álláspont-ra helyezkedik a bizottsági javaslatoktól szemben, úgy az egész Népszövetséggel kerül ellentétbe.

Ezzel szemben a londoni Times nem fűz vérmes reményeket a genfi ötösbizottság várható eredményéhez. A többi londoni lapok Macdonaldnak egyik barátjához intézett leveléből idéznek, amelyben a volt miniszterelnök a következő kijelentéseket tette:

„Tudja meg a világ, hogy az angol kormány a béke utját követi és a Népszövetséget támogatja. Ha a Népszövetség

megbukik, úgy a tartós és biztos béke kilátásai megszűnnek.”

A francia lapok továbbra is kényesnek látják a helyzetet

Az ötösbizottság megalakulásával és tárgyalásaival kapcsolatban a szombat reggel megjelent francia lapok örömjének adnak kifejezést, bár hangoztatják, hogy illuzióik nincsenek és a helyzetet továbbra is rendkívül kényesnek tekintik. A Petit Parisien szerint Olaszország is számot vetett azzal, hogy az összes államok respektálják a Népszövetséget és annak védelmére mincint meg fognak tenni. Olaszor-

Olaszország elvben nem utasítja el a békés megoldást?

A Havas távirati iroda római munkatársa közli azt az értesülést, hogy olasz kormánykörökben elvben nem helyezkednek elutasító álláspontokra a békés megoldással szemben, de hangoztatják, hogy az eddig előterjesztett tervek és javaslatok elfogadhatatlanok voltak.

Olaszország nem hajlandó négyes szerződés kötésére sem, mert Abessziniával, mint egyenrangú féllel nem szerződik.

Ettől eltekintve Abesszinia minden törekvése szerződéskötése után arra irányulna, hogy egyenlenséget szíton a hatalmak között.

Olaszország teljes ellenőrzési jogot követel,

olyant, amilyent Anglia most akar megvalósítani a Tanganyika-területen. Olaszország számára csak olyan megoldás lesz elfogadható, amely nem áll ellentétben az eredeti olasz tervekkel.

A Corriere della Sera milánói lap szembeszegítő tetteinek művének jellemzi az olasz-abesszin békéltetőbizottság döntését, melylyel szemben fenn kell tartani Olaszország teljes cselekvési szabadságát.

Olaszország intrazigens magatartásának hangsúlyozásával egyidejűleg genfi jelentés szerint az abessziniai császár újabb felhívást intézett a Népszövetséghez a viszály rögtöni likvidálása ügyében.

A császár felhívásával egyidejűleg Addis-Abeaból hivatalosan megcáfolják az általános mozgósítás híreit.

Az abesszin fővárosba ma angol csapatok érkeztek, amelyek az angol követséget fogadják örízni. A svájci kormány hivatalos kommunikéit adott ki, amely leszögezni kívánja, hogy Svájcban mitsem tudnak arról, hogy az abessziniai hadseregben svájci tiszteket szerződtek volna. A svájci alkotmány egyebekben sem teszi lehetővé svájci állampolgároknak külföldi hadseregbe való belépését.

szág jól tudja, hogy csak veszíthet, ha Laval leteszi a közvetítő szerepet és azt Angliára veszi át.

Sajnos a háború veszélye elkerülhetetlennek látszik a Népszövetség egyetemes hangulata dacára is.

Az estilapok szerint a francia kormány még mindig bizik az olasz-abesszin viszály békés elintézésének lehetőségében. Anglia és Olaszország a Földközi tengeren flottamozdulatokat hajtanak végre, erősítik a haditengerészeti bázisokat, ezzel szemben Franciaország e pillanatban még semmi-féle hasonló intézkedésre nem szánta magát.

Olaszország elvben nem utasítja el a békés megoldást?

Egyébként a svájci szövetségi tanács a tegnapi ülésen kiadta a népszövetségi tanácskozásokra kiküldött svájci delegációnak az utasításokat.

Egyidejű jelentés szerint Benes ma megérkezett Genfben. A pályaudvaron a kisanatant diplomatái várták és üdvözölték.

Kizártnak tekinthető a Szezei csatorna lövete

Egyiptomi kormánykörökben az a vélemény alakult ki, hogy a Szezei csatorna lövete kizártnak tekinthető, mindamellett a Népszövetség ezt elrendelheti. Az Aharam című bagdadi lap értesülései szerint

küszöbön áll az angol és egyiptomi haderőnek közös angol vezetés alá való helyezése

Az erre vonatkozó tárgyalások a két kormány között közvetlenül befejezés előtt állanak. Londonban nem erősítik meg azt a híradást, hogy szó lenne az angol haditengerészet tartalékainak közeli behívásáról.

Több török lap azt az információt közli, hogy az olasz flottát Leros szigete körül összpontosították. Elrendelték a szigeten a katonakötelesek mozgósítását is, de a görög lakosság igyekszik kibújni a katonai szolgálat alól és aki teheti, otthagyja az olasz területet.

Madridi jelentés szerint a sevillai olasz konzulátuson az Andaluziában lévő olaszok önként jelentkeztek Kelet-Afrikába. Velük ötszáz spanyol is jelentkezett.

Az amerikai kormány rendelkezései ellenére is érvényben van a petróleum-koncesszió

Newyorki jelentés szerint az a híradás, mely szerint az amerikai kormány intervenciójára az az amerikai petróleum-ár-ság, mely a négyessel a petróleummezők kiaknázására koncessziót kötött, vissza-

(Folytatása a 10-ik oldalon)

Külpolitikai figyelő

A genfi tanácskozások. A Jéze-féle népszövetségi bomba új valóságát mutat meg és bizonyítja, hogy mennyire megváltozott a Népszövetség.

Mert akármit el lehet mondani a Népek Ligájáról. Azt, hogy tehetetlen. Ennek ellenkezőjét, azt, hogy a győztes államok hathatós eszköze. Még azt is, hogy már nem is él, hogy látszat-élet az élete. De azt nem mondhatja senki, hogy életének talán utolsó napjaiban is nem rendelkezik elég alkalmazkodási képességgel. Lassan, észrevétlenül, de mégis teljesen megváltozott a genfi intézmény.

Régen a nyilvános nagygyűlések, hangzatos deklarációk voltak a genfi diplomáciai munkálatok legfőbb részei. A politikai beszéd virágkorát élte akkor — fogják majd megállapítani a későbbi irodalom-örténezsnek. Briand egy népszövetségi szónoklata mondané esemény volt, amelynek meghallgatására messziről utaztak le a snobok és elragadtatással hallgatták a nagy francia politikus bugó orgonahangját. De most a gyűlésektől úgy félnék, mint a tűztől. Igazuk is van a genfi diplomatáknak. Csütörtökön egész napi szünet után állig egy órára ült össze a tanács, máris kirobbant Jéze bombája.

Azért van ez így, mert a megváltozott politikai valósággal együtt változott a Népszövetség is és új formát vett fel. A békekötés után a legyőzötteket semmibe se vették, le lehetett hát szónokolni, a gyenge legyőzötteknek szépen békéről beszélni. De most, mikor a kielégítetlenek egyrészt és a legyőzöttek másrészt mind erősebbek lesznek és nép nép ellen küzd újra, minden nyilvánosan tartott nagy beszéd robbanási lehetőségeket zár magába. Mikor mindenki kiabál, mindenki követel, akkor a nyilvános gyűlések fénykorának vége, kulisszák mögé bujnak a genfi diplomaták, ott tárgyalnak, alkudoznak. A világ legszebb diplomáciai alkudozásai keletére lett, alkudozási keretét szűkítette a Népszövetség, mert az angolszász és francia népek belpolitikájában mégis érvényesített demokráta elveket nem tudták a nemzetközi életre alkalmazni.

A genfi alkudozási keretnek is megvan mégis a haszna. Amit Jéze a tanácsülésen időszerűtlen intervenciójával rontott, azt a kulisszák mögött rendezték. Olaszország képviselői Jéze beszéde után nem akartak többé megjelenni a tanácskozásokon, ha Abessziniát kiküldöttei is jelen vannak. Szűkített bizottsághoz osztották be tehát az afrikai ügyet, ahol sem Olaszország, sem Abessziniát nem kell megjelenjenek. Az izgalmas incidens elintézése után megint a Rickett-ügy teremtette helyzet előtt állunk.

Nem is ez a petróleumügylet mutatta meg, hogy milyen törekvéseket támogat az angol diplomácia. De a Rickett-ügy kirobbanása után attól féltek Párizsban és Rómában, hogy a Foreign Office már angazsálta magát és nem léphet vissza. Mikor kitört azonban, hogy az angol külügyi hivatal a visszavonulás ajtaját is nyitva hagyta, mindenki megkönnyebbült. Az abesszin-olasz és az angol-olasz háború veszélye fennáll most is. Már akkor is fennállt az olasz-angol ellenségeskedés kitörésének lehetősége, amikor Londonban igen energikusan kezdték beszélni az Olaszországgal szemben alkalmazandó szankciókról. Ez az eshetőség most sem tűnt el. Tudta akkor mindenki, hogy Mussolini komolyan veszi azt a fenyegetést, hogy bombáztatni fogja Maltát, ha az angolok kényszerítő rendszabályokat léptetnek életbe. Málta szigetét most sem kímélnék az olaszok, ha Anglia tovább is kitart álláspontja mellett. De ha fenyegető is a háború veszély a Rickett-koncesszió megsemmisítése után, az angol-olasz megszárlás megkezdése mégis elkerülhető. Anglia nem kénytelen fegyvert fogni és szabad elhatározásból nem kezd háborúba, mert az ausztráliai alelnök deklarációja szerint is igen gyenge erre.

A csatározások folynak. A Rickett-ügy után Anglia diplomáciai helyzete gyengült, mert már igen kevés autoritással beszélhetett volna képviselője szankciókról. De Litvinov, aki angolfil beszédeiben a háborút mindenképpen elítélte, megfordította a helyzetet. Olaszország most már az esetleges tá-

madó színében tűnt fel. Aloisi is vissza-vághatott. Az olasz-abesszin konfliktussal foglalkozó szűk körű bizottságba nem engedte beválasztani Litvinovot.

A tárgyalások még sokáig el fognak húzódní, de vigyázni fognak, hogy most lehetőleg minden a kulisszák keretei között maradjon. A Jéze-ügy tanulságait levonták.

A 13-as bizottság. Néhány hónappal azelőtt a 13-as bizottság munkájához igen sok reményt fűztek. Akkor még úgy gondolták Párizsban, hogy nem elég a támadó fél, a háborút kezdő fél ellen alkalmazni szankciókat, meg kell büntetni azt az országot is, amely a szerződéseket szegi meg. Ez a gondolat akkor született meg, mikor Hitler szegte meg a versaillesi szerződés katonai szakaszait. A 13-as bizottság tanulmányozta ezt a felfogást.

De azóta a helyzet megváltozott és tovább rosszabbodott. Épp az afrikai konfliktussal kapcsolatban tűnt ki, hogy még a támadó féllel szemben sem lehet szankciókat alkalmazni.

Most hát igen kevés érdeklődés mellett nyújtja be jelentését a 13-as bizottság.

A dunai paktum ügye. A kisanant bédi konferenciája változatlanul intranzigens álláspontját juttatta kifejezésre. A Habsburg-kérdésben elutasító a bédi felfogás, a magyar fegyverkezési egyenjogúság elismerését pedig attól tették most függővé a kisanant külügyminiszterei hogy Magyarország hajlandó-e további biztonsági garanciákat nyújtani.

Ezzel szemben Schuschnigg kancellár egyik beszédében feltűnően sokat beszélt a be nem avatkozás elvéről. Nyilvánvalóan ezen elv keretei között helyet szeretne szorítani a Habsburg-restaurációnak. Magyarország sem változtatott azon felfogásán, hogy a fegyverkezési egyenjogúság elismerése a dunai konferencia bevezetése kell legyen.

Az ellentétek a Dunamedencében is nagyok. Genfben ezekről is fognak tárgyalni, ha nem is hivatalosan. Megegyezés lehetősége itt sem látszik.

A németországi zsidóság gazdasági és erkölcsi tragédiája

Hogyan kényszerítik a náciak a jobbszándéku tömeget is antiszemita manifesztációra

Prága, szeptember 7. Az Itának, a Zsidó Távirati Irodának, megbízásából egy igen tekintélyes német zsidó újságíró utazta be az elmúlt hetekben Németországot és közvetlen, személyes megfigyelései alapján az alábbi képet festi a németországi zsidóság gazdasági és jogi helyzetéről, valamint pszichikai állapotáról:

„Noha a németországi új antiszemita hullámról sok részlet került napvilágra, mégis meg kell állapítanom, hogy Európában csak halvány kontúrjait ismerik ama üldözötteknek, amelyeknek a németországi zsidó közösség ki van téve. A nagy centrumok még valahogyan a nemzetközi nyilvánosság kontrollja alatt állanak, más-keppen áll azonban a helyzet a kis városkákban és falvakban. Arról, hogy hogyan nyomorítja tönkre a terror Kelet-Poroszország és Pommeránia eldugott fészkeiben a zsidóságot, más csak azért is nehezen szívárognak ki a hírek, mert egy ilyen helyen olyan kevésszámú zsidó lakik, hogy a hatóságok nyomban rábukkannának a hirtorrásra és a replésszállák természetesen nem maradnának el. Mégis napvilágra kerül egy-egy történet, többnyire ellenzéki nemzsidó körök útján, akik a történeteken felháborodva, a nyilvánosság tudomására hozzák azokat az eseteket, amit a szörnyű terror alatt szenvedő zsidók nem mernek elmondani. Így szereztam tudomást az alábbi groteszk históriáról is.

Pommeránia Barth nevű városkájában mindössze hét zsidó család él, akik régóta élnek a városban és a német lakossággal mindig a legjobb viszonyban voltak. Köz-ponti rendeletre a legutóbb Barth városkájában is megrendezték a „népfelháborodást”, amelynek követelmnie kellett, hogy a helységet zsidótlansítsák. A népet össze-

gyűjtötték és a hét szerencsétlen zsidó apát a polgármester elé citálták. A polgármester, akinek ez a misszió nehezebbre esett, szép beszédet tartott, amelyben kiemelte, hogy a hét zsidó családnak ugyan semmit sem lehet a szemére vetni, ám, mint hogy külföldön egyre erősödik a Németország elleni bojkott és különösen azért, mert az amerikai zsidók tüntettek, amikor a Bremen Newyorkból kifutott, nem lakhatnak többé a városban.

Az egyik zsidó erre kijelentette, hogy ő lengyel állampolgár, és a konzuljához fog fordulni, míg a másik azt mondta, hogy már régen az a szándéka, hogy Palesztinába vándorol. A polgármester felszólította, hogy igazolja ezt a szándékát, mire a zsidó felmutatta a berlini Palesztina-hivatallal ezirányban történt levélváltást.

Miután ez az ünnepélyes kihallgatás véget ért a polgármester az ablakhoz lépett és azt ott várakozó tömegnek, amely a „nyomorgó népet” incitálta, kikialtolt: Minden rendben van, az egyik zsidónk a konzuljához fog fordulni, a másik ki fog vándorolni Palesztinába.

Jellemző a mai német helyzetre, hogy a legtöbb esetben egy kisebbség kényszeríti rá akarátát egy-egy városra, amelynek lakói többször passzív ellenállást tanúsítanak a kisebbségben lévő kétes elemek által szorgalmazott antiszemita manifesztációkkal szemben. Hiába hivatkoznak azonban a józan elemek arra a kárra, amely a zsidók elleni akciók folytán az árja lakosságot is éri, a nemzeti szocialista terror egy percre sem szűnik.

A zsidó lakosság egyformán szenved anyagilag és lelkileg is. Az új antiszemita kampány következtében a zsidók vállalkozási kedve egyre lanyhul. Az egész zsidó

Az iskolai év kezdete előtt mindazt árusítjuk, amire gyermekének az iskolai, intézeti előírás szerint szüksége van

Intézeti és iskolai
 Pepita szövetek
 Sötétkékvésvet szövetek
 Agy- és fehéreművésznak
 Paplanok és pokrócok
 3 részes matracok

nagy választékban és speciálisan olcsó árakban

Szabó Jenő Rt. Cluj

Calea Regele Ferdinand 5.

gazdaság a „lépítés” stádiumában van. Csak az tartja fenn valahogyan a zsidók gazdasági tevékenységét, hogy sem ők maguk, sem a tőkájük nem tud szabadon kivándorolni. A legtöbb zsidó egzisztenciájának hajtőereje egyedül az az elkeseredés, hogy megszerzett pozícióját addig tartsa, amíg egyáltalában lehetséges. Mind ez teljes lelki eltompultságban tartja a berlini zsidóságot, amely napról-napra jobban érzi teljes magárahagyottságát.

A berlini zsidóság életének külső képe is megváltozott. Színházba és koncertre régóta nem járnak már zsidók. A hírhedt „Patterson és Bendel” eset óta a zsidó mozilátogatók száma is tetemesen csökkent. A nagy vendéglők, azok is, amelyeknek zsidó a tulajdonosuk, mint amilyen a világszerte ismert Kempiruszky is, keser-

vesen panaszkodnak a zsidó vendégek kimaradása miatt.

Annak ellenére, hogy a régi bírák és régi tisztviselők hosszú időn keresztül ellenállottak a nemzeti szocialista önkénynek és zsidó ügyekben szigorúan a fennálló törvényekhez tartották magukat, már a folyton fokozódó nyomásnak engedni kénytelenek és a zsidóknak a törvény előtti egyenlősége teljesen megszűnt.

Fokozza a németországi zsidóság kétségbeesett helyzetét, hogy senkisé meg tudja, mit hoz a régen beigért, de még mindig meg nem szavazott zsidó törvény. A mostani antiszemita akció törvények nélkül korlátozza a zsidók polgári jogait, atól tartanak, hogy a törvényes korlátozások még a megmaradt jogfoszlányokat is elköbözák.

Az elemgyártás szenzációja az új szalmiák- és savmentes

GIF-ELEM

Legnagyobb rak-tározóképeség és égitartam!
Óriási magáhoztérőképeség (regenerálódás)
Csak a piros GIF-peccéttel valódi!
GALVANI S. A.

Jóváhagyta a sibiui színódus a brasovi Saguna-liceumnak numerus nullusos határozatát

A görögkeleti liceum mégsem vesz fel zsidót új tanulóknak

Brasov, szeptember 7. Beszámoltunk róla, hogy a sibiui görögkeleti érsekség által fenntartott brasovi Saguna-liceum igazgatósága az érdekelte szülők nagy megdöbbenésére a beiratásokkal kapcsolatban hirdetményt függesztett ki, amely szerint a liceum — eltérőleg az előző évektől — a most kezdődő tanévre nem vesz fel zsidó vallású új tanulókat, hanem csupán azokat a zsidó középiskolásokat, akik már eddig is ott folytatták tanulmányaikat. Ez a határozat érzékenyen sujtott számos szülőt, mert a liceumnak az új zsidó tanulók elől való elzárása a tanév elvesztését jelenti azoknak a gyermekeknek a számára, akiket ebbe a középiskolába szántak. Az állami Mesota-liceumban ugyanis a zsidó tanulók meghatározott létszáma még a beiratások elején betelt s az érdekelte szülők most már más városokban sem igen tudják beírni gyermekeiket sem állami, sem pedig zsidó liceumba.

Tekintettel erre a kínos helyzetre, a brasovi zsidó hitközségek vezetőségei beadványt intéztek Balan sibiui görögkeleti érsekhez, mint a Saguna-liceum iskolafenntartó hatóságának fejehez és kérték, hogy hatálytalanítsa a liceum igazgatóságának a brasovi zsidó szülőkre nézve annyira sérelmes határozatát. A kérvényt küldöttség nyújtotta át

az érseknek, aki kijelentette, hogy az ügyben nem tartja magát egyedül illetékesnek a döntésre s ezért a kérést az érsekségi színódus elé terjeszti.

A sibiui színódus tegnap foglalkozott az elvileg is nagyjelentőségű kérdéssel és döntésében magáévá tette a Saguna-liceum igazgatóságának az álláspontját s minden további indoklás nélkül jóváhagyta azt a határozatot, amely szerint erre a tanévre nem vesznek fel zsidót új tanulóknak az egyház e tanintézetébe.

Valószínű, hogy a sibiui érsekség külső behatásra szánta rá magát arra, hogy érvenyesítse a numerus valachicus elveit.

— Kiküszöbölik a nehézségeket az osztrák-magyar gazdasági kapcsolatok útjából. Genf-ből jelentik: Buresch, osztrák pénzügyminiszter tárgyal Genfben Fabinyi magyar pénzügyminiszterrel gazdasági és pénzügyi kérdésekről. Az osztrák pénzügyminiszter a saját munkatársai előtt kijelentette, hogy a nehézségek kiküszöbölhetők lesznek az osztrák-magyar gazdasági kapcsolatok útjából, mert mindkét kormányban meg van az ehhez szükséges jóakarát.

Az igazságszolgáltatás ügyvéd-kongresszusa

Prága, szeptember 7. Az országos ügyvéd-kongresszus megnyitott tárguművelési munkáját. Több, mint valószínű, az ügyvédeknek azon csoportjának a kezdeményezésére fogja vetni azt a követési kamarába vezető clauzusz. E kérdés kö-pások várhatók, miután a kongresszus tagjainak többsége reakciós reformokkal az erdélyi ügyvédeknek galmat indított, amely dal felvonulásával az demokratizálását és ol-teli, hogy az szűnjön lenni, amelyet csak a rétegei engedhetnek meg.

Hét pontba foglalták a kongresszus kezdi igazságszolgáltatás str-tatását kéri, hanem adott körülmények kö-követeléseket állítottak következő:

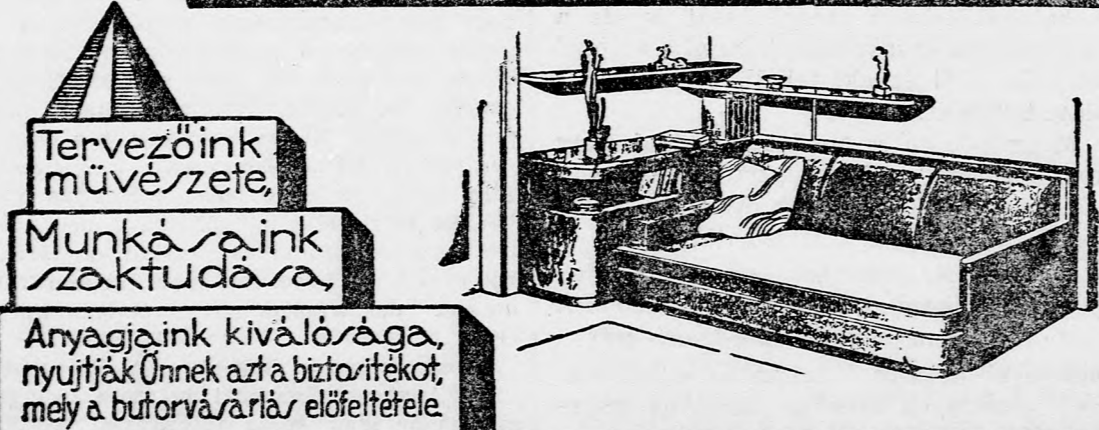
1. Az adók leszárvények arányához rálék törlése.
2. A bélyegilletékek megsejtése és egyszerűsítése.
3. Az illeték-inkvizíciók megszüntetése, amely bírács felsőbb adóügyi nál.
4. A per-indítás költségeinek részleges szám-nyonítványok megszejtése révén.
5. A jelenlegi adók-állási rendszer módosít-álapokra való helyezé-
6. A bürtető per-nyalás. (Ugyanazon j- a vád számára, a b-etc.)
7. A telekkönyvi tartoznak olcsón elő-része szükséges ny-

A fenti követelések galom kezdeményező- talános gazdasági ügyvédi hivatást, ér-ternelő és intellekt- iakbér nemfizetése és az adóhátralékok pírrenden vannak. Az zsidó törvény követ- követeléseik tekintél- képtelenné váltak. E- lés, hogy adóikat le- rálékaikat töröljék.

A bélyegilletékek váltak, hogy a peres- viselni őket. Ez a- riussá teszi és med- lalkozást. Ami a b- illeti, valóságos ká- ügyvédek, mint a b- szükség van a bély- tésére. Ezen felül ne- peres aktáknak heteke- nül maradnak, mert- zik az egyleges rep- téteteket nem lehet- esetben, ha az ügy- nyugtáját. A szegé- alapján bélyegment- lémává váltak az u- Nem lehetséges az- polgárok százezrei- igazságszolgáltatás- nes igazságszolgált- vált úgy a pauper- mint a leszegénye-

Székely és Réti BUTORGYÁRT

TARGU MURE / - BUCURE / TI - BRA / OV

Tervezőink művészete

Munkáink szak tudósa

Anyagjaink kiválóra, nyújtják Önnek azt a biztatást, mely a butorvárlás előfeltétele

Hivjon bennünket bizalommal és szakemberünk olyan rajzokat mutat majd be Önnek, amilyeneket Ön magának elképzelt

Az igazságszolgáltatás demokratizálásának kérdése a tg.-muresi ügyvéd-kongresszuson

Progresszív ügyvédek nagyszabású akciója a jobboldali és reakciós törekvések ellen

A bélyegilletékek leszállítását és az adóketési és tárgyalási rendszer igazságosabb alapokra való helyezését követeli a kezdeményező bizottság

Bucuresti, szeptember 7. (Az Uj Kelet tud.) Az országos ügyvédszövetség ma megnyitott kongresszusának tárgyalásai igen érdekesnek ígérkeznek. Több, mint valószínű, hogy a jobboldali ügyvédeknek azon csoportja, amely Istrate Micescu mozgalmahoz csatlakozott, fel fogja vetni azt a követelést, hogy az ügyvédi kamarába vezessék be a numerus clausuzst. E kérdés körül heves összecsapások várhatók, miután az ügyvédszövetség tagjainak többsége állást foglalt a reakciós reformokkal szemben. Másrészt az erdélyi ügyvédeknek egy csoportja mozgalmat indított, amely szemben a jobboldali felvonulással az igazságszolgáltatás demokratizálását és olcsóbbá tételét követeli, hogy az szűnjön meg olyan fényűző lenni, amelyet csak a lakosság tehetősebb rétegei engedhetnek meg maguknak.

Hét pontba foglalták össze követeléseiket a mozgalom kezdeményezői. Nem az igazságszolgáltatás strukturális megváltoztatását kéri, hanem minimális és még az adott körülmények között is teljesíthető követeléseket állítottak fel. A hét pont a következő:

1. Az adók leszállítása a tényleges jövedelmek arányához mérten, az adóhátalék törlése.
2. A bélyegilletékek leszállítása, egyszerűsítése és egyszerűsítése.
3. Az illeték-inkvizíciós rendszer megszüntetése, amely bírák, ügyvédek és percs felekből adóügyi végrehajtókat csinál.
4. A per-indítás könnyebb tétele a szegényebb rétegek számára szegénységi bizonyítványok megszerzésének egyszerűsítése révén.
5. A jelenlegi adóketési és adótárgyalási rendszer módosítása és igazságosabb alapokra való helyezése.
6. A büntető perrendtartás demokratizálása. (Ugyanazon jogok a védelem, mint a vád számára, a börtönök ellenőrzése, etc.)
7. A telekkönyvi hivatalok nyomdái tartoznak olcsón előállítani az ügyvédek részére szükséges nyomtatványokat.

A fenti követelések indoklásában a mozgalom kezdeményezői kifejtik, hogy az általános gazdasági válság tönkretette az ügyvédi hivatást, éppúgy, mint a többi termelő és intellektuális hivatásokat. A lakbér nemfizetése miatti kilakoltatások és az adóhátalékok miatti árlejtések napirenden vannak. Az ügyvédek a konverziós törvény következtében elvesztették követeléseik tekintélyes részét és fizetésképtelenné váltak. Jogos tehát a követelés, hogy adóikat leszállítsák és adóhátalékaikat töröljék.

A bélyegilletékek annyira túlzottakká váltak, hogy a peres felek nem tudják elviselni őket. Ez a jogszolgáltatás illuzóriussá teszi és meddővé az ügyvédi foglalkozást. Ami a bélyegek alkalmazását illeti, valóságos kálváriát jelent ugy az ügyvédek, mint a bírák számára. Ezért szükség van a bélyegilletékek egyszerűsítésére. Ezen felül naponta fordul elő, hogy peres akták heteken keresztül elintézetlenül maradnak, mert valamelyikről hiányzik az egylejes repülőbélyeg. Birósági leteleket nem lehet felvenni csak abban az esetben, ha az ügyvéd felmutatja adónyugtáját. A szegénységi bizonyítványok alapján bélyegmentes perek komoly problémává váltak az ügyvédi gyakorlatban. Nem lehetséges az, hogy a szegénysorsú polgárok százezrei ki legyenek zárva az igazságszolgáltatás védelme alól. Az ingyenes igazságszolgáltatás közös követelésévé vált ugy a pauperizálódott tömegeknek, mint a leszegényedett ügyvédeknek.

Az adóketési eljárás és az adótárgyalások szegényfoltjai a polgári szabadságnak és az ügyvédi méltóságnak. Két-három órai időre 100-150 ügy tárgyalását tűzik ki. Közismert azután az az „objektivitás és alaposág”, amellyel két perc alatt vagyona illő összegek sorsáról döntenek, rombadöntve a kisegzisztenciákat és az adófizető sérelmeinek ki nem vizsgálása folytán a legnagyobb igazságtalanságokat okozva. Az adóketési és fellebbezési bizottságok szűnjének meg eképpen parodizálni a tárgyalás fogalmát, tegyék vizsgálat tárgyává minden egyes esetben a felhozott sérelmeket és hallgassák meg az érdekelt fellebbező felet.

A büntető perrendtartás demokratizálása ugyanancsak időszerű követelés. Naponta tiporják lábba a polgárok törvényben biztosított jogait; a rendőrség napokon

keresztül őrizetben tart gyanúsítottakat középkori és barbár metódusokat vesz igénybe a nyomozásnál és a bebörtönzöttek helyzete napról-napra rosszabbá válik.

Az ügyvédek, mintegy intellektuális elit gárda, kötelesek harcolni ugy a hivatási szabadságért, mint a szabadságjogok megszorítása ellen. Akciónk éppen ezért hivatott arra, hogy felvegye a harcot a reakciós áramlattal, amely felütötte a fejét az ügyvédek sorában, kettéosztva bennünket akkor, midőn együttesen kell sorompóba lépni professzionális követeléseinkért és a nyomor ellen.

A memorandumot a kezdeményező bizottság nevében V. V. Stanciu (Bucuresti), dr. Ion Costin (Cluj), dr. Radu Olteanu (Brasov) és dr. Mauer (Sighisoara) írták alá.

SELECT-MOZGÓ SELECT-MOZGÓ

Ma utoljára:

Szoknyás ördögök

csodás rendezésű zenés film. Főszerepben: Dick Powell.

Hétfői kezdettel:

A levegő ördögei

rendkívül izgalmas film a repülőök életéből, főszerepben: James Cagney, Margaret Lindsay, Pat O'Brien.

Rickett már 20 éve álmodik a petróleumról, szereti a rózsákat és lovakat

Tizenkét afrikai nyelvet beszél a négus koncesszionáriusa

London, szeptember 6. Frank W. Rickettről, a „a pénzügyi Lawrence ezredes”-ről, érdekes nyilatkozatot tett az elvált felesége.

Volt felesége rajong Rickettről — Mig a felesége voltam, fogalmam sem volt az üzleteiről, — mondta.

— Rickett lángész!

— Nem tudom, most mit csinál Abessziniában. Remélem, semmi olyat, ami a háboru kitorrését elősegítené. Különbön egy szót sem szeretnék mondani, ami valamilyen ártatna neki. Eppen a világháboru vége előtt mentem hozzá feleségül. Akkor már nem szolgált, mert a háboru alatt többször megbesült.

— Tíz évig éltünk együtt, három gyermekünk született, két ikerfiu, akik most 15 évesek és egy kislány, aki most 12 éves. Mikor elváltam Mr. Rickettről, a gyermekeket nekem ítélték. De volt férjem, aki mindig nagyszerű apa volt, imádja gyermekeit és az év bizonyos részeit mindig együtt tölti velük. Most nemrég is nála voltak a gyerekek és karácsonykor megint

hozzá fognak menni.

— Két nappal azelőtt láttam volt férjemet, hogy elutazott Abessziniába, de nem tudtam, hogy mi a célja utazásának. Saját gyermekeink és a többi gyermekek érdekében azt kívánom, hogy üzleti tárgyalásaiból ne származzék semmi kár az emberiségére.

A volt anyós is el van ragadtatva tőle

Rickett 70 éves anyósa egy kerti házban él London mellett. Ebben a házban igen gyakran tett látogatást a fiatal Rickett.

— Bár elváltak egymástól és Mr. Rickett másodszor is megnősült — mondta a titokzatos angol üzletember volt anyósa — a lányom és volt férje jóbarátságban maradtak. Mind a ketten rajongásig szeretik gyermekeiket. A lányom olyan büszke volt Rickett sikerére, hogy táviratban gratulált neki. En is nagy csodálója vagyok volt vejem tehetségének.

A semmiből szerzett vagyont. A lányom a háboru alatt találkozott vele. Akkor már katonai szolgálatra alkalmat-

A diéta ronccsá tette

Azután jobb módszert talált a lefogó.

7 kilót fogott Kruschen révén

E hölgy első fogyó-kísérlete tényleg sikerült — de nem a kívánt irányban. Azt mondja, ez a kísérlet „ideges ronccsá” tette. Azután más módszerhez folyamodott. Olvassa, mit ír róla:

„Tizenkét hónappal ezelőtt szigorú diétát kezdtem, hogy lefogjak és két hónap alatt ideges ronccsá lettem, noha csak keveset fogytam. Olvastam a diéta nélküli lefogásról és kipróbáltam a Kruschen sőt. Az első üveg után egészségi állapotom megjavult és nyolc hónap után jobban alszom, mint valaha. Mindent ehetek és mindenképp más embernek érzem magam, amellet ezen idő alatt fokozatosan 7 kilót is fogytam.”

„Hatalmas a természet és igen boldog vagyok, hogy a diéta torturája helyett Kruschen révén lassan lefogok. Minden reggel egy fél teáskanálnyit szedek, ami újra visszaadja életkedvemet, — a bágyadság eltűnt és örülök, ha kísérelhetek. — P. S.

Lassan, de biztosan szabadítja meg Kruschen a szervezetet a hájképző ételmaradékoktól, a mérgektől és veszedelmes savaktól, amelyek a reumát, emésztési zavarokat és sok egyéb betegséget okoznak. Kruschen hat sónak a kombinációja, amelyeknek erősítő hatásuk van minden szervre, vesékre, idegekre és szövetre.

A Kruschen sőt több, mint 120 országban árulják és most már Romániában is minden gyógyszerertárban és drogériában üvegenként 95 lejért kapható.

lannak nyilvánították Rickettet, sulyos tüdőlővése miatt. A lányom éppen akkor fejezte be tanulmányait a zeneakadémián.

— Háborus esküvő volt, nagyon egyszerű. Egy évvel ezelőtt, mikor a leányomom komoly műtétet hajtottak végre, Mr. Rickett meglátogatta őt a kórházban. Most is hetenként meg szokta látogatni s mielőtt Abessziniába utazott, csekket adott neki, hogy külföldi tartózkodása idején pénzhez juthasson.

— Rickett második felesége már elvált asszony volt, amikor a pénzemberrel házasságot kötött. Londoni üzleti körökben mit sem tudnak Rickettről, csak most ismerkedtek meg a nevével. Semmi tájékoztató könyvben vagy listában nem szerepel a neve. Rickett irodájában négy titkárnő dolgozik, egy szóval sem akarnak főnökükről nyilatkozni. Az angol olajkirályok, Lord Bearsted, Sir Henry Deterding, Sir Edward Mountain és Sir Alwin Dickinson, sorra kijelentették, hogy a négusok köztölti üzlete ellenőrséget hallottak Rickettről.

Beszél ellében Rickettről „az olaj Lawrence ezredesének” egy londoni barátja. A következőket mondja:

Rickett kedvenc sportja: halászás

— F. W. Rickett házra hajló angol férfi, aki szereti a rózsákat, a lovakat és kedvenc szórakozása: pisztrángra halászni. Most 47 éves. Craven Hunt kastélyának ura. Bergshirében ott dolgozik évek óta a B. O. D. (British Oil Development) kiépítésén. A B. O. D. kezdetben, vagyis 1928-ban kis alakulás volt, mely a petróleumot tartalmazó területek felfedezését s a felhasználás finanszírozását tűzte ki céljául.

Egy huszéves álom

— Rickett már közvetlenül a megalakulás után, 1928-ban, nagy utazásokat tett az egész világon. Megjelent Indiában, a Szunda szigeteken, Mandzsuriában. 1932-ben hosszabb ideig tartózkodott Kis-Ázsiában. A következő évben aratta első nagy győzelmét:

Fejszal irány eredetileg neki adta el az összes iraki petróleumföldek koncesszióját.

— Rickett már husz éve álmodik a petróleumról. A petróleum nem hagyja nyugodni. Sohasem alszik naponta négy-öt óránál többet. Ha nincs uton, vagy nem dolgozik az irodájában, rókára vadászik, pisztrángot halászik, rózsafáit oltja. Különös örömet talál abban, hogy fantasztikus keleti történeteket mesél két gyermekének. Az arabon kívül még 11 afrikai nyelvet beszél.

Társas autocar utazások külföldre!

PROGRAM:

Indul Clujról Budapest—Bécsbe: Szeptember 10-én (kedd) és 22-én; vasárnap, október 6-án és 20-án; november 3-án és 17-én.

Vissza Clujra: Szeptember 12-én (csütörtökön) és 24-én; október 8-án és 22-én; november 5-én és 24-én (vasárnap).

Részvételi díjak: Cluj—Budapest és vissza 990.— lej. Cluj—Budapest 600.— lej. Cluj—Budapest—Wien 1200.— lej. Oradea—Budapest és vissza 700.— lej. Oradea—Budapest 400.— lej.

Kedvezményes vizumok!

Jelentkezés az Automobil Club Turisztikai hivatalában, Str. Regina Maria 16, Cluj. Telefon 13-12; „Dacia” utazási iroda Oradea, Bv. Reg. Ferdinand 9. Telefon 988 és Will Gusztav, Aiud, Prințul Carol 19 szám Megfelelő iratok mellett az utlevélkérdéseket ellátjuk. — A program módosításának joga fenntartva.

és ter-
ic

szeptemberben,
olnánk, közvetle-
hetetlen lanyha-
ágban a gabona-
en is egészen ka-
elő. Itt általa-
ogy az ideit ter-
gy még a lokális
dig jut majd ele-
természetesen tui
de ténynek
az 1935-ös bân-
paradt a közepes

ági szakvélemé-
k arra, hogy az
os ároflyamon jó-
k. Így állott az-
helyzet, hogy
350 lejes nivót
oló kvalitásu bu-
helyföldön is csak
Magától értődik,
asztó szituációban
ették a huzavásár-
ági lisztermek
tal konkurrenciá-
és így nem is ref-
Szakkörökben
ényt, hogy az er-
teljesen lehetel-
móknak, hogy be-
ent megjelenhesse-

export körül is.
ok próbálkoznak
al és az utóbbi
ri árut helyeztek
piában. Ez azon-
pontjából nem vet
stan aztán a kor-
tárgyal Berlin
ökkel nagyobb ro-
átvétele ügyében.
gy ezek a tárgya-
zárulni, mert egy-
omoly buzahány
Manolescu-Strunga,
er jóvoltából a né-
és birtokában van-
nem devizával, ha-
etnek. Viszont itt
il elő, hogy a né-
nál 19 ezer lejjei
it. Ezt a 19 ezer
gy fizetik meg pré-
án a buzakiviteli
cimén a németek-
ilyenformán elő-
án az olcsó buzáért
gy duplán is keres

piacón állandóan
phetünk el. Szak-
za árának komoly
ért a terménykeres-
szott készleteiken
uladni. A 77-es bu-
n 340-345, Bibor-
5-340, valamint a
geri iránt Magyar-
intenzíven érdek-
geri 310 lejt is el-
árfolyammal szem-
gyébként vízi uton
ba is szállítják. A
következő árakat je-
zab 280-285, vala-
arpa 270-275, sör-
g pedig 550-600 lej

változatlanul lany-
terül sor a Bánság-

elégeden az adó-
miniszter felszólítást
adminisztrátorokhoz,
an az adóbehajtást,
esőkken a behajtás

es vezérkari főnöke
ancia erődét. Pá-
akin, a szovjet he-
re, akinek az orosz
a hadgyakorlatok
ogy megtekintse a
erődét, nyilat-
látottakról s kife-
vet mintaszerveinek

ő iroda társul keres
ndelkező tisztviselőt
önállóan levelez és
Ajánlatokat „ölvén-
a.

A luzerni kongresszus utolsó éjszakája

— Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától —

Luzern, szeptember 7. (Az Uj Kelet tud.)
Kedden délelőtt került sor a luzerni kongresszuson az utolsó határozati javaslatok előterjesztésére. Dr Nachum Goldmann tett jelentést a politikai bizottság munkájáról, majd benyújtotta a határozati javaslatot, melynek 1. pontja rámutat a kritikus világ-helyzetre. A következő passzus, ha erősen burkolt formában is, a cionizmus végcélját foglalja magában. Ez a passzus a politikai határozatok legnagyobb meglepetése és kétségelennül történelmi levegő árad belőle. Egy kongresszuson sem volt az utóbbi évtizedben oly ritkán szó a cionista mozgalom végcéljáról, mint éppen Luzernben és az ezen a kongresszuson uralkodó erőteljesen optimista atmoszférára jellemző, hogy időszerűnek látták határozatba foglalni annak megállapítását: „a zsidó országepítés fejlődése ma már lehetőséget nyújt annak a látomásnak teljes megvalósítására, amely a Balfour-deklaráció alkotóinak szemei előtt lebegett”. Tudni kell, hogy a Balfour-deklaráció alkotói zsidó államra gondoltak.

A Legislative Council ellen
A következő pont a Legislative Council kérdésével foglalkozott, az ennek felállításával kapcsolatos tervek mélyeséges aggodalommal töltik el a cionista világot. A kongresszus egy palesztinai törvényhozói tanács létesítését a mandátum előírásaival és szellemével ellentétben álló intézkedésnek minősíti. Minden olyan törvényhozó tanács, amely a palesztinai lakosság jelenlegi összetételének alapján jönne létre és ennek következtében kisebbséggé degradálná a zsidóságot, ellentmond a zsidó nép alapvető jogainak és ellentmond azoknak az ítéleteknek is, amelyeket Macdonald volt miniszterelnök irt Weizmann Chaimhoz intézett levelében. „Már maga az egyértelmű a mandátum megsértésével — folytatja energikusan a határozati javaslat —, hogy olyanokat akarnak törvényhozó hatalommal felruházni, akik nyílt ellenfelei a palesztinai mandátumnak és szemben állnak a zsidó nemzeti otthon felépítésének gondolatával”. A kongresszus ennek következtében indítatva érzi magát arra, hogy a Legislative Council tervét kategorikusan elutasítsa.

Béke az arabokkal
A határozati javaslat megerősíti a továbbiakban a zsidó népek azt a kívánságát, hogy békés egyetértésben kíván élni a Palesztinában és a Közelkelet országában élő arabokkal. A kongresszus felhívja a mandátárius hatalmat, hogy teljesítse maradéktalanul azokat a kötelezettségeket, amelyeket a Balfour-deklaráció reája hárít és aktív politikát inauguráljon a zsidó nemzeti otthon támogatása irányában, még pedig oly mértékben, ahogyan ezt a zsidóságnak a helyzete a számíthatóan megkívánja és a palesztinai helyzet lehetővé teszi.

A kongresszus által elfogadott utolsó határozati javaslat kéri a palesztinai kormányt, hogy a közmunkálatoknál és a közhivataloknál alkalmazott zsidó munkásokat, tisztviselőket mentse fel a szombaton és zsidó ünnepeken való munkától, a zsidó városoknak pedig adassék meg a jog, hogy a maguk területén szükség esetén kényszerpihenőt rendeljenek el szombaton.

Hogyan választották meg az új Exekutívét

A kongresszus tényleges munkája ezzel befejeződött. A delegátusok már a kora délutáni órákban kezdték róni a kongresszusi épület folyosóit. A frakciók között még mindig nem érték véget az új Exekutívé összeállításával kapcsolatos tárgyalások. A legkülönbözőbb szemlévi és pártközi komplikációk merültek fel. Weizmann Chaim hosszas kapacitájának engedve hajlandónak jelen-

I. Silone:
Fontamara
A Marsica földhöztapadt parasztjainak, akikre Mussolini büszke, mert csak egyszer esznek naponta, színes életleírása a faszizmus uralma alatt.

Ára 60 lej
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

tette ki magát a Cionista Világszervezet és a Jewish Agency einöki méltóságának vállalására ezzel szemben Nachum Szokolov, aki két, eredményekben gazdag esztendő alatt irányította az Exekutívét, értékre adta az illetékeseknek, hogy tiszteletbeli méltóságokra nem reflektál. Miután a munkaspárti frakció nagy többséggel hozzájárult széleskörű koalíció létrehozásához — ami politikai és személyi áldozatokat kíván a frakcióktól, úgy a Mizrahi, mint a klal-B a következő feltételek teljesítéséhez kötötte az új Exekutívében való részvételét:

A kedd délutánra összehívott plenáris ülést a folyamatban levő tárgyalások miatt estére halasztották és este is hiába ültek össze a delegátusok. A nyolc órára hirdetett ülést még kilenc órákor sem nyitotta meg az elnökség. Annyi bizonyos volt, hogy az Exekutívé összeállítása most már csak órák vagy percek kérdése lehet és hogy tizenöt napi tanácskozás után ezen az éjjelen a kongresszus be fogja fejezni munkálatait. A hangulat ennek megfelelően ünnepi volt. A terem zsúfolásig telve delegátusokkal és vendégekkel. Pazar fény ömlik el a delegátusok sorain, a filmmapparátusok állandó működésben vannak. A karzaton elhelyezkedett chaluok ütemes palesztinai dalokkal teszik rövidebbé a várakozás perceit. A párholyokban és a delegátusok között szmokingos vendégek is láthatók: a Jewish Agency nemcionista előkelőségei. Különösen Salom Asch iránt nagy az érdeklődés, aki a terem egyik lelegegységű figurája. Martin Buber viszont, aki ugyancsak a közérdeklődés tárgyát képezi és akit seregestől vesznek körül az érdeklődők, bozontos szakállával és rusztikus egyszerű „gordoni” öltözetével tűnt fel.

Az elnöki pódiumon Weizmann Chaim és alelnökei minduntalan az órájukat nézik. Fél-tizenegy előtt néhány perccel bejön dr Nachum Goldmann és int Weizmannnak, hogy a tárgyaló felek jönnek már, meg lehet kezdeni az ülést. Weizmann nagyot üt kalapácsával. Néma csend.

— Az ülést megnyitom s átadom az elnökséget dr Goldmannnak.

Weizmann ezzel kimegy és pár perc múlva karján Szokolovval tér vissza. A delegátusok — akik azonnal megértették, hogy milyen lélektani momentumok állnak Weizmann figyelmessége mögött, hosszasan és melegen ünneplik a mozgalom két vezérét. Az elnök Goldmann javasolja, hogy a palesztinai munkaviszonyokra vonatkozó ja-

Az új Executive

Ezután Dávid Remez (munkaspárt) az által-közfelkiáltással megválasztottnak nyilvánította a kongresszus, az Exekutive tagjainak megválasztása előtt Meir Jaari a somér Hacair frakciója nevében nyilatkozatot olvas fel. A Somér Hacair helyteleníti, hogy az eddigi progresszív koalíciót reakciós elemek bevonásával megváltoztatták. Nincs bizalommal a széles koalíció és ezen elemek munkája iránt, akik a haladás ellenségei. Ezért a Somér Hacair tartózkodni fog a szavazástól.

A kongresszus ezután hatalmas többséggel megválasztottnak jelentette ki az új Exekutive-t, a Judenstaats Partei hat ellenzéki szavazatával szemben. 16 Somér Hacair-delegátus tartózkodott a szavazástól.

A nominálási bizottság nevében Etinger tesz előterjesztést az Actions Comité összetételére vonatkozólag. Midőn Berl Locker nevéhez ér, a munkaspárti delegátusok percekig állva ünneplik a szervezeti osztály évekét át volt vezetőjét, akit a széles koalíció létrejötté szorított ki az Exekutiveből.

Szokolov beszél
Szokolov a következő szónok. Bevallja, hogy bizonyos keserűséget érez, mert nehéz megválni attól a munkakörtől, amelyben oly kitűnő munkatársakkal dolgozhatott együtt. Mindenesetre jól tették — mondotta a delegátusok felé fordulva — hogy nemcsak tisztséget, de munkakört is adtak nekem, mert én még dolgozni akarok.

Georg Halpern köszönetet mond az elnökségnek és különösképpen Weizmann Chaimnak a kongresszus munkálatainak irányításáért. Ben Gurion áll fel ezután. Ha nem tudnám — mondja — hogy a munkásosztály érdekei teljesen azonosak a nép érdekeivel

UJ TECHNIKÁVAL a ruhafestés, vegyíztítés
CZINK-nél nem drágább, csak jobb mint bárhol

Így lesz az őszi!

SZEPTEMBER 15-én lesz A 3-IK OSZTÁLY HUZÁSA, az utolsó lépés az október 15-i fő-huzásig

Az ÁLLAMI SORSJÁTÉK

VEGYEN UJ SORSJEGYEKET. NE TÉRJEN KI A SZERENCSE UTJÁBÓL.

vaslatokat, amelyeket nem lehetett idejében letergálni, tegyék át az Actions Comitéhez.
Weinstein (Judenstaatspartel) a javaslat ellen szólal fel de a kongresszus hatalmas többséggel leszavazza.

és a nép érdekei a munkásokéval, nem váltaitam volna ismét tisztséget az Exekutiveben.

Ussiskin a következő szónok.
— En, aki a jobboldalon ülök — mondja — megáldalak benneteket, akik a baloldalon vagytok. A munkásfront kezében volt a döntés. Megmutatta, hogy tud áldozatot hozni a nép egységéért. A jobboldalnak azt kívánom, hogy a legközelebbi kongresszuson kétszer annyi delegátusa legyen, ezt azonban ki kell érdemelni munkával és szervezéssel.

Weizmann Chaim köszönetet mond ezután a svájci föderációnak és Luzern városának a vendégszerető fogadtatásért, majd a delegátusok méltóság- és felelősségteljes magatartását méltatja. Nagy érdeme a kongresszusnak, hogy hidat épített a két front közé. Ez a szellem kell, hogy átmenjen a jövő életébe is. Az eszme megvalósításának nehéz és fájdalmas periódusát éljük. A politikus tulajdonképpen uccaseprő, el kell sepernie az utóból az akadályokat. Súlyos gondok és feladatok között vállalkozom e nehéz utra.

Legalább a gyömeink életét tegyük jobbá

Weizmann ezután a keleti háborús veszedelemre célozva, a világbéke mellett tesz hitet, majd beszédét a következőkkel fejezi be: — Senki sem tudja, mit hoz a jövő, de mindenkinek részt kell venni annak előkészítésében. A mi feladatunk az, hogy legalább gyermekeink életét tegyük boldogabbá a miénknél.

A tizenkilencedik cionista világkongresszus végetért. **Danzig Hillel**

Két új román hajó a constanta—haifai forgalomban

Bucuresti, szeptember 7. Szeptember 20-án román küldöttség utazik Ghermani tanár vezetésével Halifaxba két ott vásárolt hajónak — Prince David és Prince Robert — átvételére. A két gyors személyhajó a Constanta—Haifa utvonalon fog közlekedni.

IRÓK ÉS IRÁSOK

Koffler Mózes: Tóra és zsidóság Első kötet. 1935.

„Az ember tartozik a közösség iránt érzett fájdalommal a közösséggel tudatni”. Bölcsenek ezzel a mondásával indítja be Koffler Mózes: „Tóra és zsidóság” című könyvét. Majd a nagy, bár sánta Chaim Halberstammról idézett anekdotával világít rá könyve tartalmára. Halberstammról apósa, Baruch Töumin Frankel mondta volt, hogy „görbe a lába, de az esze egyenes”. Ez a zsidóság fizikai és szellemi alkata közötti különbség találó és szemléltető hasonlata. Fonák gazdasági és társadalmi rétegződött-ségük, fizikai visszamaradottságunk valóban különös ellentétben áll szellemi és erkölcsi életünk izmosságával és egyensúlyával.

Koffler Mózes, aki az erdélyi zsidó olvasó közönség előtt, mint a zsidó népi mozgalom régi harcosa ismeretes, hosszú esztendőknél át aktív vezére volt a vallásos alapon szerveződő cionista ifjúságnak. Nagy része van abban, hogy a Mizrahi-ifjúság tábora az utóbbi esztendőben munkában és szellemi-ekben erősen megerősült és ebben az ország- részben izmos cionista frakcióként szerepelhet.

Már első cikkében, amelyet a középkori zsidóságról ír, Mose Koffler főleg a fájdalmakat sirja: a zsidóság szenvedését, amely az általa idézett Meir Rothenburgból olyan tragikus őszinteséggel tör fel: „Milyen csodálatos is a nap fénye! Mindenre világosságot áraszt, de reám és reád sötétséget borít.”

A szerző plasztikusan írja le a szenvedések poklát, bár tőle elvárjuk, hogy azon túl perspektívát is mutasson. Hogy megmagyarázza az európai középkor barbárságainak mélyebb gyökereit. Rá kellett volna világítani a törzsi és családi alkotmányok a középkor századaiban való megváltozására, a termelés új rendjére, ennek nyomán az új értelmiség és gondolkodás kialakulására. E keretek közé kellett volna beiktatni a zsidóság szerepét. Egy helyen csak érinti (és ez a könyv legértékesebb része) a középkori zsidók szolidaritását, a „kanal”-nak a testvériesség irányában való megszervezését. Felvázolja az erkölcs-szívet, amelyben — vér és szenvedés-tenger közepén — akkor éltek a zsidók. Érdekes és eredeti meglátásról tanuszkodik több helyen a könyv. „A zsidók — írja — akik akkor feyvertelenül és a haláltól reszkelve éltek, hirtelen hősiüké lettek, amikor hitük veszedelemben forgott és a zokszó nélkül máglyára hajították életüket.”

A szerzőnek meg kellett volna mutatnia, milyen őszinteséggel és hogyan tudták a zsidók az általános emberi fejlődésbe beleplántálni felsőbbrendűségüket. Rá kellett volna világítani a problémára: miért volt a zsidó az „emberiség kovásza”? A mondást: „Tartozz inkább az üldözöttek, semmint az üldözők közé” — bizonyára nemcsak a tehetetlenség szülte, hanem egy meglátás. A zsidó látta az elnyomott osztályok nagy szerepét az emberiség előbbrejutásában.

De ettől eltekintve, az egybegyűjtött írások értékes és tanulságos olvasmányt jelentenek. A vallásos meggyőződésnek nemes pátoza fűti a könyvet és a zsidó tanulói szellem, amelynek — mint ahogy azt egy bölcs mondotta — fenmaradásunkat köszönhetjük. Az előadás kellemes, friss ütemű, vonzó és sok helyütt érdekfeszítő.

Koffler Mózes az ifjúság vezére. Évek hozza során át meg tudta tartani ezt a pozícióját, ami azt jelenti, hogy benne a fiatalság lendülete és ereje nem lankadt, hogy szellemisége egyre magasabb régiókba tör. Ez a könyv is ennek a bizonyossága. Ő maga a fiatalokhoz intézi főleg szavait, de akik már voltak fiatalok, azok is tanulhatnak belőle.

„Chona hamaágál, a szent tanaita — idézi Koffler a talmudi legendát — mély álomba merült. Hosszu, hosszú évekig aludt. Amikor felébredt, hazament családjához. De unokái nem akarták megismerni és eszelősnek tekintették őt és elkergették hazulról. A szerencsétlen ember fájdalmában világga ment, aztán meghalt. Hasonló esetek ismétlődnek meg napjainkban. A szülők tanították gyermekeiket. De nem törődnek azzal, hogy gyermekeik igazi gondolkodását is megismerjék és a gyermekek neveltetését teljesen idegen kezekre bízzák. Később szomorú valóság és csalódás vár rájuk. A gyermekek és unokák nem ismerik meg a szülőket, nevetnek az ő „ősdi” vallásos, morális nézeteken, amelyek „egyéltálan nincsenek összhangban a kor eszmeáramlataival.”

Van ebben a könyvben ugynevezett „mögidusz”, de milyen más ez, mennyire eltér a sablontól, milyen új a hangja ennek! Írás-

magyarozat ez, amely Thomas Carlyle és Reb Mendele Wizenitzer, Rabbi Eliezer, a tanaita és Bialik szavaival dolgozik. Tökéletes a szintézis a kettő között.

Koffler Mózes könyve érték, jó olvasmány az erdélyi zsidó ifjúság számára, mely modern formában megtalálja benne azt, amit keres, ami hiányzik neki: utmutató a nagy tanácsstalanságban és ami a legfontosabb — hitet áraszt. Összegezte a könyv tartalmát, megállapítható, hogy a zsidó jövő csak a multon és hagyományokon épülhet föl. Ama eszméisen, ami a multból kikristályosult. A tetszetősen kiállított könyv olcsón, husz lejért kapható. Megrendelhető bélyegeken is a szerzőnél, Sighet, Str. Bogdan Voda 48.

Zsidó naptár. Az 5696 bibliai és az 1935/36 polgári évre. (Összeállította a szerkesztői bizottság közreműködésével Lax A. Salvator). Csinos kötet, emlékeztet a régi zsidó évkönyvekre, amelyek annyira hozzáértettek az olvasóközönség szívéhez. Arra gondoltunk, mikor e mű szerkesztését és kiadását elhatároztuk — írja dr. Adorján Armin előszavában — hogy a sok-sok tudományos és vegyes könyv mellett legyen a mi naptárunk is a zsidó ház asztalán, mely egy egész éven át

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Beiratás a Zeneművészeti tanfolyamra. A Zeneművészeti tanfolyamra a beiratás szeptember 12-én kezdődik (Str. I. Maniu 42. sz. délután 11-1, délután 4-6 óra). Tanítás kezdete szept. 16. Tanári testület: Zongora: Csipkés Ilona, N. Szele Irén, Sz. Hermann Katica. Hegedű: Kolár Károly. Magánéneke: Prof. J. Crisan. Mérsékelt tandíjak. Méltányos esetben tandíjkezdmény.

Kettős álom. Operett-film a Capitolban. Chevalierrel. Megszoktuk, hogy az operett-filmek rendszerint a naiv korlátoltság határain mozognak, Chevalierrel, vagy Chevalier nélkül. De ez a „Kettős álom” az ürességről melengedett álmok legmerészebbjeit is felülmúlja. A nyári könnyűség és banalitás határait is messze hagyja maga mögött. Holott már öszül a lomb, hűvös szél tépázza az ágakat, nemsokára költöznek a golyák. Illő volna, ha a chevalieri limonádé helyét némi melengető, tartalmas, a giccs iránt kevésbé odaadó filmek váltanák fel. Elvégre van igényes közönség is és éppen a Capitol közönsége az. Akik a filmen nem gyöngyelemfűl producernek és férfi-szubrettek legeszedőbb értékű „művészetét” óhajtják, hanem valamivel többet.

Az OPERA MOZGO MÜSORA:
Csütörtökön: A sivatag fia. Főszerepekben: Stan és Bran.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Házasságokat biztos eredménnyel kötve az éveskorú összekötéssel rendelkező „Aria” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116.

Orth. izr. uricsalád elvállal két iskolásfiút vagy leányt teljes ellátásra. Str. Dragalina 19. Weisz Siegfried.

Két iskolás gyermek teljes ellátást kaphat Brochné, Regina Maria 38.

Orth. izr. családnál 1-2 elemista vagy gimnázista teljes ellátást, esetleg talmud-oktatást kaphat. Marmorstein tanító, Str. G. Vladimirescu 29.

Izr. pedagógust keresek 12-14 leánykához. Steiner internátus Arad, Josif Vulcan 4.

Kiadó két szoba konyha mellékhelyiségekkel. Traian ut 55. Értekezni 3-5 között.

Több éves kereskedelmi gyakorlattal bíró intelligens, jóméglelő fiatal urinó egész vagy félnapos állást keres. Megkereséseket „Több nyelvet beszélő” jelígre a kiadóba.

Veszek iskolás gyermekeket koszt és teljes ellátásra. Özv. Stern Józsefné, Str. Regina Maria 37.

Osipkevarrógép alig használt olcsón készpénzért eladó. Füzűszalon Str. Neculcea 2. (Dermata palota.)

BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ

ROMÁN NAUHEIM
TERMÉSZETES PÁRALÁN SZÉNÁVÁS
RADIOAKTÍV, SÓ-SAVAS FORRÁSVEZÉKEI

A CFR vonalain 50 százalékos kedvezmény. — Allandó katonazene. — Pausálárak az EUROPA utazási irodák útján.

Hétfőtől premier: Lelkek a fergetegben. Főszereplők: Sylvia Sidney és Boris Karloff.

A ROYAL MOZGO MÜSORA:
Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné: Fogolytábor. 7 és 12 lejes helyárakkal. Ma, vasárnap nagy premier dupla műsor keretében 15 és 20 lejes olcsó helyárakkal: I. Gyufakirály szerelme Greta Garbóval. Premier. Fősz.: Warren William és Lily Damita. II. Fogolytábor. Fősz.: Lukács Pál és Douglas Fairbanks. Uj Paramount journal. Előadások kezdete: Gyufakirály: 3.20, 6.20, 9.20, Fogolytábor: 5, 8, 11 órakor.

EDISON MOZGO MÜSORA:
3 film: I. Visszatérés az óhazába. Csodafilm a világháborúból. Karl Ludwig Diehl, Brigitte Horney. II. Broadway. Gangsterfilm. Constance Cummings. III. Maglaticsi csoda. Juhász, aki beszélt az Istenel. Helyárak: 7 és 10 lej. Kezdet: 3, 6, 9 órakor.
Két filmszoba egyszerre: I. Egyszer az életben. Nagy Kató, Gretl Theimer, Werner Funterer. II. Alattunk a pokol. Robert Montgommery. Helyárak: 7 és 10 lej. Kezdet: 3, 6, 9 órakor.

MUNKAS-MOZGO MÜSORA:
Szombaton 5, 7 és 9, vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor: Babszemkisszony. Az idei évad legnagyobb filmje. Főszerepekben: Shirley Temple, James Dunn és Claire Trevor. Helyárak: 10 és 12 lej.

BIZTOS GYÓGYHATÁS: szív- és vérkeringési zavaroknál, szervi, elhízásos, érelmeszesedés, vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz, hólyaghurut és kimerüléses idegesség esetén.

NOI BETEGSÉG, a változások zavarok, fertőző betegségek mérgező nyomán fellépett idegbajok (Tabes etc.) esetén, ben a legjobb eredménnyel.

Természetes szénsavas-sós-vasas fürdők, ivókurák, szakaszorvosi kezelés.

Kitűnő konyha — Elsőrendű szállodák. Diétás penziók, mérsékelt árakkal. Uj, modern uszoda, napfényes stranddal.

Fürdőidény: május 15-től október 1-ig
Prospektust, felvilágosítást szívesen küld:
Muschong Buziási Gyógyfürdő RT. Fürdőigazgatóság, Buziás (Bana)

Zsidó uricsalád 3 alsósztályú gyermekek ellátására felvesz. Cim a kiadóban.

Intelligens fiatal nő, gyermekszertető, ház-tartás vezetésében jártas, állást keres. Magányos urinóhoz vagy uiremberhez, a Regátba is elmenne. Cim a kiadóba „Jó bánásmód” jelígre.

Két üres szoba műhelynek vagy raktárnak belvárosban kiadó. Str. Aurel Viaicu 3.

Rövid fekete, jóhangu zongora bérebeadó. Str. Macelarilor 8. I. e. Spáda-palota.

Szörmeszükségletét, valamint bunda átalakítását és javítását most még nagyon olcsón Mandelbaum szücsnél, Regele Ferdinand 20.

Fiatall üvegező- és porcellánkereskedő-ségét állást keres. Cim: Rozenstein Izidor Alba-Iulia, Regina Maria 20.

Szigoruan ort. zsidó házhoz kerestetik egy intelligens böcher, ki a héber nyelvet is tökéletesen bírja, 12, 9 és 5 éves gyermekek mellé. Németül tudók előnyben. Teljes ellátást kap. Ajánlatok igények megjelölésével H. Rubin, Gheorgheni címre küldendők.

Suche perfekt Englisch, Französisch, Deutsch sprechende Fräulein mit Klavierspiel Kaentniss zu 17 Jaehriges Mädchen. Dr. Hollós, Nádlac (Arad.)

Nagy üzlethelyiség Regele Ferdinand uton október 1-re gyári lerakatkak, esetleg műhelynek is alkalmas, továbbá 2 szoba konyha, fürdőszobás lakás kiadó. Érdeklődni: Dr. Dénes ügyvédnél Str. Wilson 1. Telefon 2-42.

Urinónél teljes ellátást kaphat 1-2 iskolás gyermek zongorahasználati, német konverzációval. Dr. Lucaci, Octavian Goga 1/5.

Német, francia, angol nyelvoktatás bevált módszerrel, jutányosan. Olcsó tanfolyamok. Regele Ferdinand 34, földszin: 7.

Kiadó novemberre négy vagy háromszobás modern lakás. Mihai Viteazul 39, háztulajdonosnál.

Társat keresek vidéki gyáramhoz 200.000 lejjel, lehetőleg közreműködéssel. „Társ” jelígre a kiadóba.

Párizsban tanult egyetemi hallgató női családnál lakás ellenében egy-két gyermek francia nyelvoktatását vállalná. Cim a kiadóban.

Tusnádfürdő igazgatósága árlejtés utján bérebeadja 8 évre villamosműveit. Értekezni: Fürdőigazgatóság Tusnad, jud. Ciuc.

Vesztünk egy használt uccaöntözőköcsöt vagy autót jó állapotban. Cim: Fürdőigazgatóság Tusnad, jud. Ciuc.

Intelligens izraelita családnál egy 10-13 éves tanuló teljes ellátást kaphat. Cim a kiadóban.

Az alba-iuliai ort. anyahitközség az ősi ünnepekre ימים נוראים egy szigoruan vallásos, kellemeshangu kisegítő kántort keres. Ajánlat fizetési igények megjelölésével mielőbb beküldendő. Utiköltésig csak a meghívottaknak térítettik meg. Elnökség.

Fiatall vegyeskereskedősegét alkalmazok azonnalra. Emeric Ehrenwald Sámabata de jos.

Román-németül tudó kisasszony délutáni órákra kerestetik. Cim: Str. Surda 5 sz.

Naponta frissen fejt kóser tehén és bivaly-tej — házhoz szállítva is — kapható Schwartz Ignácnál Str. Iasilor 9.

Ada Fi Cionis

A Wizo világszerve- gem bizott meg a két- zajlott tel-avivi Wizo- tal elfogadott két köv- két határozatának e- azonban a határozato- nék, szeretnék néhány munkájáról, illetve m-

Ezen a kongresszus- annak a ténynek nagy- elértük a sékelfizetők- A kongresszus delegát- millió zsidót képviseln- azt mondom, hogy ez- nők szervezetének kös- több, mint 70.000, a- megszervezett taggal- bőző okoknál fogva, a- vezető egység fentartá- zo nem szerepel itt, a- Az asszonyok tizezrei, cionista sékel megvá- szavaztak a kongress- és az összes itt képvis- tek ezen szavazatok a- külön delegációja aka- jelenni, ugy ez megbor- szervezet egységét, vezethetett volna és m-

A Wizo munka egység- természetesen nem öh- ges cionista szervezet- fontosságáról beszélün- hatjuk, hogy a Wizo- nőszervezet, mely a- összes irányjait magá- nál tevékenykedésével- raelben is megteremt- dást a munkások sz- lesztinai cionista ass- Ugyancsak megtalálta- lyen együtt halad a z- 25 évvel ezelőt kezd- do asszony produktív- velésének útját. Tudv- célja — amint azt eg- össze szokták foglaln- se egy dolgos életre é- mekről való gondosk- rekr, akik ugyan tudj- tékelné és mégis kim- mondatot anélkül, ho- vének lényegét fel t- dolgos életre való t- gyermek és anyagom- nem csak egy technil- nem két működési ág- egyik: a nőt megnye- mára. A zsidó nép- olyan jelenség van, a- désén a zsidó közöss- Vannak a nő aktivit- mentumai, amely a- asszimilációhoz vezet- do asszony az, aki e- teszi. Bevezeti a h- házba és ráveszi a s- akaratlan viseltessé- szemben, akik Palesz- és chaluci életet aka- értékek átértékelésé- nak nehéz politikai- házat felépíteni aka- a zsidó otthon felép- ges, ha a zsidó assz- do és cionista meg- edeknek megfelelően- pi életében és munk- nalista és cionista. E- uralkodott a zsidó l- át volt hatva a cion- szony pedig távol- esetet ismerünk m- fiak között is.

Ha ma, ezen a té- ugy ez csak a Wizo- ható be, amelynek- lepe fejlődését. Ez-

A ZSIDÓ ASSZONY

AZ ERDELYI WIZO HIVATALOS LAPJA

Ada Fischmann beszéde a XIX. Cionista Világkongresszuson

A Wizo világszervezet Executívája engem bizott meg a két hónappal ezelőtt lezajlott tel-avivi Wizo világkonferencia által elfogadott két követelésének, illetve két határozatának előadásával. Mielőtt azonban a határozatok előadására rátérnék, szeretnék néhány szót szólni a Wizo munkájáról, illetve működésének céljáról.

Ezen a kongresszuson többször beszéltek annak a ténynek nagy fontosságáról, hogy elérjük a sékelfizetők egymillió számát. A kongresszus delegátusai ezuttal egy millió zsidót képviselnek. Nem túlzók, ha azt mondom, hogy ez nagyrészt a cionista nők szervezetének köszönhető, mely ma több, mint 70.000, a Wizo keretén belül megszervezett taggal rendelkezik. Különböző okoknál fogva, de különösen a szervezeti egység fentartása érdekében, a Wizo nem szerepel itt, mint külön csoport. Az asszonyok tizeit, akiket a Wizo a cionista sékel megváltására kötelezett, szavaztak a kongresszusi választásoknál és az összes itt képviselt áramlatok nyertek ezen szavazatok által. Ha mint a Wizo külön delegációja akartak volna itt megjelenni, úgy ez megbonthatta volna a Wizo szervezeti egységét, párttagozódásokhoz vezethetett volna és megzavarhatta volna a Wizo munka egységességét. Ezt a Wizo természetesen nem óhajtja. Ha egy egységes cionista szervezet szükségességéről és fontosságáról beszélünk, úgy megállapíthatjuk, hogy a Wizo az egyedüli cionista nőszervezet, mely a cionista mozgalom összes irányait magába foglalja. A Wizo-nak tevékenységével sikerült Erec Jisraeiben is megteremtteni az együttműködést a munkások szervezetével és a palesztinai cionista asszonyszervezettel.

Ugyancsak megtalálta a Wizo az utat, melyen együtt halad a zsidó chalucával, aki 25 évvel ezelőtt kezdte egyengetni a zsidó asszony produktív munkára való nevelésének útját. Tudvalevőleg a Wizo végcélja — amint azt egy rövid mondatban össze szokták foglalni — a nő előkészítése egy dolgos életre és az anyáról és gyermekről való gondoskodás. Vannak emberek, akik ugyan tudják ezt a munkát értékelni és mégis kimondják ezt a rövid mondatot anélkül, hogy a Wizo nagy művének lényegét fel tudnák fogni. A nő dolgos életre való előkészítésének és a gyermek és anyag gondozásának ez a része nem csak egy technikai részletkérdés, hanem két működési ágat foglal magába. Az egyik: a nőt megnyerni a cionizmus számára. A zsidó nép történelmében kevés olyan jelenség van, amely a nő ténykedésén a zsidó közösségen belül nyugodna. Vannak a nő aktivitásának negatív momentumai, amely a zsidó népen belül az asszimilációhoz vezetnek. A szervezett zsidó asszony az, aki a zsidó házat zsidóvá teszi. Bevezeti a héber nyelvet a zsidó házba és ráveszi a zsidó anyát, hogy jóakarattal viseltessék fiait és leányaival szemben, akik Palesztinába akarnak menni és chaluci életet akarnak élni. Ha most az értékek átértékeléséről, a világ zsidóságának nehéz politikai helyzetéről, a zsidó házat felépíteni akarásról beszélünk, úgy a zsidó otthon felépítése nem lesz lehetséges, ha a zsidó asszony nincs áthatva zsidó és cionista megismerésektől, ha nem ezeknek megfelelően cselekszik mindennapi életében és munkájában, ha nem nacionalista és cionista. Évekig békétlenség uralkodott a zsidó házakban, ahol a férfi át volt hatva a cionista eszmétől, az asszony pedig távol állott tőle; sok ilyen esetet ismerünk még cionista vezető férfiak között is.

Ha ma, ezen a téren, változás állott be, úgy ez csak a Wizo világszervezetnek tudható be, amelynek sikerült a zsidó nép lepe fejlődését. Ez az odaadás mindany-

ujászületésének eszméjét Palesztinában, valamint a héber nyelvű zsidó kultúra új-éledését a zsidó asszony szívébe is beültetni. Az utóbbi években, amikor a szétforgácsolódás a cionista mozgalmon belül állandóan nőtt, egyedül a cionista asszonyok világszervezete volt az, amely az örök mécses felett őröködött és amely töretlenül szorgalommal dolgozott és dolgozik a KKL és KH építő alapok érdekében. Ha ma 70.000 szervezett cionista asszony van, úgy nem kétséges, hogy a következő években ez a szám sokszorozódni fog, mert a cionista asszony minden cionista megmozdulásból kiveti a részét. De a Wizo-munka legfontosabb, chaluci része, amely a galuth országában kezdődik és Erec Jisraeiben folytatódik, működésének és ideológiájának a lelke: a zsidó nő előkészítése a palesztinai munkás életre. Minden igyekezete oda irányul, az asszonynak helyes irányu nevelést adni, valamint az országépítő munka és nép újászületés produktív tényezőjévé tenni. Palesztinában megismerhetjük a Wizo működését, akár saját intézményeiben, akár a Moacat Hapoalottal vagy a Hisztadrut Nasim Cioniot tal közös hachsarrah-intézményekben. Lép-tenyomon találkozunk a cionista asszony produktív aktivitásával. Ki lehetne közülünk az, aki — bármilyen irányhoz tartozzék is — csak pillanatig is el tudná képzelni a nemzeti otthon megteremtésének lehetőségét a nemzeti szellem nélkül? Ki híhetné közülünk csak egy percig is, hogy lehetséges volna az Emek Jezreelit, az Emek Hajardent és az Emek Chefert új életre kelteni a zsidó nő közreműködése nélkül? Mi ismerjük az asszonyok chaluci odaadását a városi és falusi munkánál, az iparban, stb. Az asszonyok munkára való nevelésének nem kis része tudható be a Wizo tevékenységének. Leányok százainak akiknek még soha nem volt kapa a kezükben, adta meg a Wizo a lehetőséget, a mezőgazdasági munkát a gyakorlatban megtanulni, a különböző szervezetekben, kibucokban és kolóniákban elhelyezkedni, magukat a városi és falusi munka minden ágában tökéletesíteni. A Wizo a nemzeti otthon felépítése munkatársának tekinti magát.

Hogy a cionista eszmét a zsidó asszony szívébe bevihessük, amely mindig a Wizo által történik és fog történni és amelyet fokozni lehet — és hogy a zsidó lányokat és chalucákat Palesztinára előkészíthessük, sok feladatnak kell eleget tennünk. Említést kell itt tennem a negyedik all-jah periódusról. Önök mindannyian ismerik ennek az all-jahnak a következményeit. Különböző gazdasági tényezők és krízisek megnyilvánulások számos családot visszavándorlásra készítettek. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy a tényezők egyike, amely nagyon sok családot kényszerített az országot elhagyni és a galuth országába visszatérni az volt, hogy az asszony nem volt képes a súlyos terheket viselni és a környezetébe beilleszkedni. A Wizo, a cionista mozgalom egyik legfontosabb és legéletbevágóbb feladatának tartja kifejleszteni az asszonyoknak a képességet a palesztinai munka elvégzésére. A Wizo mind többet és többet foglalkozik ezzel az előkészítő munkával, a gyermekgondozással, valamint a nők irányításával különböző telepeken, mosavákon.

Most egy büdzsé nélkül dolgozó kolonizáció van folyamatban és nagyon sok nő vesz részt ebben a kolonizációban, akiknek semmi tapasztalatuk nincsen. Sokat látunk közülök az Emek Cheferben kitéve mlárijának, reménytelenül berendezni életüket, telve chaluci akaráttal és azzal a megismeréssel, hogy talán életét nem sikerül jól megalapozni, de látni fogja te-nyünkra kötelezettségeket ró. A cionista

mozgalom bár helyesli ezt a munkát, de nem segíti eléggé elő. A cionista nők mozgalma ezt a ténykedést a cionista munka elengedhetetlen részének tekinti. Különböző alkalmakkor beszámol az egyes cionista fórumoknak erről a működéséről, mert tudja, hogy a cionista mozgalom éppen olyan felelős ezért a munkáért, mint a Wizo.

A legutóbbi Wizo világkonferencia egyik határozata abból a megállapításból indult ki, hogy a Wizo nem politikai tényező és mint ilyen nem tud az egyes cionista szervezetekben fellépni. A Wizo azonban kielégítő képviselőt kér a cionista szervezet minden alakulatában az Actionscomitéban és a Jewish Agency Executívájában. Valószínűleg lehetséges lesz erre módot találni. Mintahogyan a cionista nőmozgalomnak érdeke a cionista munkában részt venni, ugyanúgy, vagy még inkább érdeke a cionista mozgalomnak a kapcsolatot a cionista mozgalom és a cionista asszonyszervezet között megteremtteni és kimélyíteni.

Ez az egyik követelés. Most következnek a második. Miután a Wizo-nak különös gondot kell fordítani a hachsara kérdésekre, rendkívüli érdeklődést tanusít a galuthi hachsara-mozgalom iránt. Mi csodálkozunk, hogy a chalucmozgalomról, munkánk egy ilyen fontos részéről itt egyáltalán nem esett szó. *Nincs a világon egy nép sem, amely ilyen súlyos körülmények között képezne ki harcosait, mint ahogyan a cionista mozgalom a megvalósítás hadseregét a hachsara-kibucokban neveli.* A cionista mozgalom a kisujját sem mozgatta ezen a téren. A zsidó ifjúság színe-java

a munkás tábor, amely holnap kivonul Ha-le meghódítására, olyan borzasztó helyzetbe van, hogy semmi reménye sincsen rendes előkészítés elnyerésére. A galuthi chalucmozgalomnak szüksége van a cionista mozgalom különös figyelmére és jóakarására. A Wizo világszervezet kész a galuthi ifjúság hachsarajánál segédkezni egy Palesztináért dolgozó munkáshadsereg megteremtésében. A szervezett cionista asszonyok mozgalma követeli a cionista mozgalomtól a hachsara telepek helyzetének kivizsgálását, valamint találtasson lehetőség a hachsara telepek reformálására és feljavítására. Egyik legfőbb feltétel rendes lakások berendezése, megfelelő táplálkozás és háztartás rendbentartása. Chalucainkat kulturemberekké kell nevelnünk és szűkös életkörülmények között nem tudjuk őket palesztinai építőmunkánk számára megfelelő emberekké nevelni. Mi nem hívjuk a nép szegényeit, hanem a chalucákat, akiket nem szabad ilyen súlyos helyzetben hagyni.

A Wizoszervezet véleménye szerint a cionista mozgalom egyik legfontosabb feladata az egység megteremtése a Hachalucban. A Wizo és a Moacat Hapoalot szükségét érzi egy külön alosztály létesítésének a Hechaluc mellett, amely speciálisan a nők hachsarajával a Hechalucban belül foglalkozna. Ezek nem jelentéktelen dolgok, hanem olyan horderejük van, amelyek nélkül a cionizmus fejlődése Palesztinában lehetetlen. Kívánom, hogy a nő szélesebb látóköre, mely neki a férfivel szemben megadatott, kísérelje a kongresszus munkáját a cionista tábor egysége és áldásos munkája érdekében.

(Kongresszeitung.)

A Wizo mitingje Luzernben

A svájci, Palesztináért dolgozó zsidó asszonyok szervezetének rendezésében augusztus 26-án impozáns fogadtatás volt a luzerni Kursaalban a Wizo világszervezet jelenlévő vezetőinek, valamint a kongresszus asszonyvendégeinek tiszteletére. Az ünepegen több, mint 300 asszony volt jelen. A svájci szervezet következő helyi csoportjai küldték el képviselőiket a mitingre: Zürich, Basel, Bern, Luzern, Winterthur, St. Gallen. A svájci föderáció nevében Charles Mayer asszony Zürich, dr Kaufmann Ferdinandné, Basel és Horowitz Lazarusné, Luzern üdvözlötték a mitinget.

Mint vendég, Miss Henrietta Sold (a Vaad Leumi szociális ügyosztályának vezetője) szólt fel. Tárnyilagos és emberi érzésektől áthatott módon mutatott rá a szociális munka fontosságára a Palesztinában építésen belül. Következtek a londoni Wizo-Executiva tagjainak felszólalásai: Dr Vera Weizmann (helyettes elnöknő) tökéletes francia nyelvű beszédében változta a zsidó kérdés és a cionista követelmények nagyságát, kritikát gyakorolt az elvégzett munka felett és beszélt a jövő feladatairól. Romana Goodman (az organizációs és propaganda ügyosztály elnöknője) és dr Celina Sokolow (a Cionista Világszervezet elnökének leánya) az összes országok cionista asszonyai közötti kapcsolat fontosságáról beszéltek, valamint a teljesítmények fokozásáról a zsidó nemzeti otthon felépítése érdekében. Dr Sofie Löwenherz Ausztria zsidó asszonyainak üdvözlőit tolmácsolja. Palesztinai Wizo vezetők felszólalásai következtek. Mindenek előtt a palesztinai Wizo-Executiva vezetője, Hadassa Samuel klasszikus héber nyelven beszélt arról a kapcsolatról, amely az előbbi kongresszusi években az asszonyok világkonferenciája és a Cionista Kongresszus között volt azáltal, hogy az asszonyok mindig a férfiak kongresszusa előtt tartották meg világkonferenciájukat ugyanabban a városban. Ebben az évben először tartották meg az asszonyok függetlenül világkonferenciájukat Tel-Avivban, amely konferencia sok fontos határozatot eredményezett. Eszter Smoira (a palesztinai Wizo föderáció elnöknője) felhívja a Palesztinában kívül működő munkatársak figyelmét arra, hogy kizárólag szakképzett és megfelelő előkészítésben részesült elemeket küldjenek ki Erecbe. Ezt a kérést támogatja Sol Cohen-Fabian asszony is, aki az ujonnan bevándorolt nők vándortanítók által való kiképzéséről beszélt.

Dr Rahel Klompus a cionizmus megújító erőiről, míg Jenny Blumenfeld erőnk koncentrációjáról és szervezetünk fejlesztéséről beszélt.

A figyelmes hallgatóság nagy óvációban részesítette a szónokokat, akik színes és változatos előadásokban ismertették a női munka minden lehetőségét. Öszinte sajnálkozással vették tudomásul Ada Fischmann távollétét, aki a palesztinai Executívában a Moacat Hapoalotot képviseli és akinek felszólalását szintén várták. Nagy tetszés mellett olvasták fel a „Hadassah“ szervezet üdvözlőátviratát.

A sighetzi Wizo műsoros estje. Jól sikerült, műsoros estet rendezett múlt hó 31-én, a sighetzi Polgári Körben a maramuresighe ti Wizo. A műsor bevezetője egy művészi román tánc volt, majd Fejes-vics Alí, a sighetzi Háboné tagja, szépen felépített előadásban ismertette a zsidó gyermek életét. Taub Médike, kórus kíséret mellett énekelt jiddis és héber dalokat, óriási sikert aratva, Mezei Teri művészi táncot lejtett, lelkes tapsot kapott a kicsinyekből összeállított balett, melynek betanítását Fuchs Piroksa táncnánrnő végezte, tanujelét adva komoly művészi értékének. A műsor befejezésékeppen Danzig Mönáchem, kóruskíséret mellett szavalta el „A fiu lázadása“ című költeményt. A gazdag műsorú est emelkedett hangulatban, a késő éjjeli órákban, a Hátikva élénkítésével ért véget. A műsorból még kiemelkedett Markovits Jenő igen tehetséges hegedűszáma. A sikeres est rendezése Halpertné, Salzbergerné és Markovitsné fáradságos munkájának érdeme.

Palesztina és a világgazdaság

Két ellentétes gazdasági tünet észlelhető a mai időkben: Palesztina a folyton fokozódó prosperitás fényében és a világgazdaság, amely tele van gyógyításra szoruló sebekkel. Világgazdaságról a szó igazi értelmében alig is beszélhetünk. Hiányzik hozzá a háború előtti liberális felfogás. Ma autarkia, irányított gazdaságról beszélhetünk csak, amely erősen érinti a zsidóságot érdekeit is. Werner Sombart is elismerte felfogásának régebbi korszakában, hogy „az egyes országokban szétszórt és mégis egyívű tartozó zsidóság nagy szolgálatot tett a világgazdaság terén.” A gazdasági élet strukturája megváltozott. Roosevelt szerint is ma már nem a termelés, hanem a fogyasztás megszervezésére kell súlyt helyezni, ami már állami feladat. Mindamellett ezt a felfogást képviselő két országban, az Egyesült Államokban és Olaszországban zsidó pénzügyminiszterek állanak Roosevelt és Mussolini mellett. Ezek a szórványos tünetek azonban csak erősítik a szabályt és nem homályosíthatjuk el a tényt, hogy ma nincs lehetősége a zsidóságnak a világgazdaságban való elhelyezkedésre. Felmerül tehát a kérdés, hogyan helyezkedjen el a zsidóság?

Es itt fonódik egybe a zsidóság sorsa Palesztina világgazdasági helyzetével. A zsidóság valóban megfogadta mindenütt Jeremiás próféta utraivalóul adott tanácsát. Épített és dolgozott és igyekezett az ország hasznára lenni mindenütt, ahol hont lelt a hazában.

Ujabb fejlődésében a zsidóság, sajnos, sok gatlába ütközik. Ezzel szemben bámulatraméltó, hogy a világgazdasági válság közepette Palesztinában milyen hihetetlen prosperitást tudott előidézni. Mert azt nem igen kell kiemelni, hogy Palesztinának ez a kivételes helyzete, gyors fellendülése és emelkedése tisztára a zsidó bevándorlásnak, a zsidó tőke és munka áldásos és harmonikus működésének köszönhető.

Csak néhány szembetűnő adatot akarok felsorakoztatni. A palesztinai import és export állandóan emelkedik. A Palesztinában 1933. évben importált áruk értéke 11.123.000 font, az előző évi 7.769.000 fonttal szemben. Az építkezésben befektetett tőke 1933. év folyamán a hivatalos statisztika szerint 5.601.000 font, az 1932. évben befektetett 2.946.000 fonttal szemben. A legutóbbi tíz év alatt a Palesztinába bevitt tőke meghaladja a 40.000.000 fontot és ez volt az ország föllendülésének igazi alapja.

A hivatalos adatok szerint egy év alatt a bevándorolt 40 ezer lélek közül három és félezer azoknak a száma, akik ezer, vagy több, mint ezer font tőkével, szóval kapitalista vízummal jöttek az országba. Számítsuk ki, hogy már magában véve ez az összeg milyen hatalmas beruházásra, milyen gazdasági fejlődésre ad impulzust.

Az 1933-34-iki narancstermő évadban 5.450.000 láda narancsot és grape fruitot expedáltak Palesztinából az előző évad négy és félmillió ládájával szemben. Gyönyörű eredmény ez és a fejlődés vonala tovább emelkedést mutat ezen a téren, amint hogy az export terén általában. A palesztinai kormány bevétele az elmúlt évben 2.501.000 font volt és ezeknek a bevételeknek túlnyomó része vámokból, kikötői illetékekből, földvásárlási illetékekből, posta- és táviradijából adódott, tehát nagyrészt zsidók munkájából származik. Az angol kormány legújabb költségvetése szerint a jövő esztendőre a bevételek megkétszereződésére számít és már 1934 március 31-én lezárt költségvetési éve is 1.281.000 font felesleggel végződött. Talán Palesztina az egyetlen állam ma, mely költségvetésében minus helyett pluszal dolgozik.

A bankjegyforgalom is a palesztinai lakosság számarányához képest igen jelentős és 1934 március végén 4.070.000 fontot ért el. Legbámulatosabb a bankbetéteknek emelkedése. Az Anglo Palestine Bank legújabb jelentése szerint 1934 nyarán az összegvetést 11 millió font volt és az év végéig 15 millió fontra becsülik a bankbetét állományát. Az Anglo Palestine Bank nem az egyetlen bank Palesztinában, de

egymaga az elmúlt évről 4.563.000 font betétet mutat ki.

Ime a palesztinai prosperitás néhány számban kifejezve. Ezek a számok és a palesztinai ipar fejlődése terén elért eredmények, az egymás után épülő gyárak és vállalatok mutatják, hogy a gazdasági fejlődés a Szentföldön realis alapon nyugszik. De mindez a realitás, a kész haifai és az épülő jaffai lakótelevek, a Mussulból induló sokszáz kilométernyi távolságon át jövő

naftával, az országban kiépítő víz- és villanyművekkel, a Németországból kiülő zsidók tizezreit felszivni tudó gazdasági élettel és az ezzel párhuzamosan fejlődő szellemi élettel, héber egyetemmel, stb. stb., mind nem lett volna valóság, ha nem indították volna meg a kezdeményezést az ideális ábrándozók, akiket oly sokáig nem akartak megérteni. De most hogy már a realitásokban látjuk az eredményeket, annál inkább kell segítségükre sietnünk azoknak, akik a palesztinai építőmunkát annyi kiartással és áldozatkészséggel a valóság útjára viszik.

RACHEL

Ráchel Blovstein 1931-ben halt meg, oroszországi származású, palesztinai munkásnő volt. Szándékosan mondjuk, hogy munkásnő: nem, mintha sorai nem értenek el a „költői” magaslatokig, hanem azért, mert költő és költőnője van meg az erecsiszráli héber irodalomnak, de Ráchel Blovstein nincs és nem volt, csak egy Ráchel Blovstein, ki valami ősi, belső zsidó mélységgel volt megáldva, akit hajtott ez a finom tűz, akit lendített annak a tudatossá válása, hogy a zsidó nép sorsa összevan forrva Palesztina sorsával, hogy nincs más kiút a nagy zsidó tömegek számára, mint Palesztina, aki otthagya Moszkvát, a festészeti iskolát, mindent ott hagyott ennek az ösztönös megismerésnek a konzekvenciája ként és beállt a palesztinai pionirok közé: munkásnak. Akinek sorai és élete teljesen össze vannak forrva, összefonódva, mina valami, ami külön-külön elképzelhetetlen. Abban az időben, amikor ő Palesztinába ment 1909-ben, akkor még a palesztinai munkásnő első vajudásait élte, mindenütt kezdet volt, a teremteni akarás láza: kezdet. És akkor Ráchel Blovstein, akinek hátamögött egy kifinomult, tradícióval rendelkező kultúra van — átugorva ezeket a kezdeteket, élni kezdi a palesztinai munkás életét. Problémái vannak, amelyek a palesztinai munkás problémái. Érzései vannak, egyszerűek, mint egy parasztaasszonyé és élete olyan világos, hogy csak a mult az, az a szomorú moszkvai és kisvárosi zsidó mult az, ami valami finom, de nem beteges melancholiát önt sorába. Nem Ráchel Blovstein az egyetlen héber, palesztinai mun-

kásköltő, ott van Eliséva, az oroszból zsidóvá vedlett költőnő, aki „művészi” kvalitásban sokkal fölöttébb áll Ráchelnek, versei technikásabbak, kifinomultabbak, csiszoltabbak — de micoda messziségekben van Rácheltől! A rácheli egyszerűségtől, a rácheli életmódtól és életszemlélettől! Ráchel, mintha átugrotta volna azokat a periódusokat, amelyeket a zsidó tömegek végigszenvedtek a szétszórtságban, mintha meghazudtolná: nem igaz, amit a történelem tanít: zsidó munkásnő vagyok, földművelő, akinek az élete a munka és a falu: a zsidó munkás élete élete! Egyszerű, kis irások a Ráchel irásai, de bennük van a cháluc élete. Az, amit más senki nem tud: a cháluc mindennapja. Mit tudjátok ti, mit jelent az a szó a palesztinai munkásnak, hogy: moledet? Mennyi vért, mennyi mindennapos apró küzdelmet? Mennyi harcot?...

Dávid Simonovic a héber költő mondta a sirja fölött, hogy Ráchel a palesztinai munkás első költője szava... Nem a palesztinai irodalom, hanem a palesztinai zsidó munkás első szava... Ez az, ami megkülönböztíti őt mindenkitől az új héber irodalomban. Az élete. A problémái, ezek az apró, kis kezdő-küzdelmek, amiket megörökít finoman húzó soraiban. Az a sejtémes és mégis tiszta, nyílt, öntudatos hang, ami sorait jellemzi.

Halálának harmadéves évfordulója alkalmával Ráchel Kacnelson, Berl Kacnelsohnak, a munkásvezérnek huga irt róla egy kis tanulmányt, amelyet a Hisztadrut Háovdim kulturbizottsága adott ki a napokban. (a. h.)

A HABIMAH

Másfél évtizeddel ezelőtt jelent meg először a nyilvánosság előtt a Habimah, amely akkor a Staniszlavszky által vezetett moszkvai művész színház héber stúdiójaként szerepelt. A Habimah forradalmi jelentősége nem csak az volt, hogy héber nyelven beszélt a színpadon, hanem az a törekvése, hogy komoly zsidó színművészetet adjon. Ami a Habimát a zsidó színészetben megelőzte értéktelen keveréke volt az orosz getthok felszínes zsidóságának és az amerikai zsidó negyedek olcsó szentimentalizmusának. A jiddis színház nem tudott tuljutni az operettek és könnyű vigjátékok giccses épített repertoárján. Az egyetlen nagy jiddis színész Eszter Rachel Kaminszky hasztalanul küzdött a színpadon színésztársai ripaccsággal és a jiddis színművelés fércműveivel.

A Habimah világosan látta célját. Olyan művészetet akart teremteni, amely hű kifejezője legyen a zsidó léleknek. Bialik mondotta, hogy a héber színháznak profétikus páthosszal telítettnék kell lennie és a Habimah valóban ezt adta. A Dybuk és a Bolygó zsidó előadásai a Habimah színpadán víziószerű vetítései voltak a zsidó léleknek és a zsidó művészetnek.

Rendkívül érdekes kontraszt, hogy a Habimah első nagy alkotásainak rendezői nem voltak zsidók. A Dybukot, a zsidó miszticizmusnak ezt a legkarakterisztikusabb megnyilatkozását Wachtangov, az örmény rendező vitte színpadra.

A Habimah életének első esztendei a pusztaság létért folytatott harcra teltek el. A zsidó kommunisták a héber színpad el-

len harcoltak, követelték, hogy az állam vonjon vissza a Habimától mindennemű támogatást és az a helyzet állott elő, hogy Lunacsarszkij, Gorkij és az új orosz művészet és irodalom többi nagyságai kellett megvívják a héber művészetért a harcot a zsidó Jewszekcia ellen.

Sokáig még sem tudta magát tartani Oroszországban a Habimah. A héber nyelv és kultúra elleni hajszá megfosztotta a színházat közönségtől és a társulat kezébe vette a vándorbotot Palesztina felé. Hét évig működött a Habimah Moszkvában, amely idő alatt öt darabot és egy bemutatókönyvet készített el. Négy évig az európai metropolisokot járta, azután végleg Palesztinában telepedett le. Palesztinában most tölti be működésének negyedik évét. E négy évnek a mérlege tíz színdarab és a Bialik ünnepély. Az egykori moszkvai stúdióból népszínház és az ország egyik legfontosabb kultúrtervezőjévé változott a Habimah. Az 5693-as év folyamán 192 előadást rendezett 130 ezer néző előtt és 3 új darabot mutatott be, utolsó-nak a Jud Süst, amit Mordecháj Avi Saul dramatizált.

Két súlyos probléma foglalkoztatja a Habimát. Az egyik, hogy saját színháza legyen, ami felszabadítaná a társulatot a bérelt helyiségek technikai fogyatékosságaitól és pénzügyi terheitől, a másik pedig egy megfelelő rendező leszerződése. A Habimah saját színházának felépítésére akció indult meg, amelynek sikere valószínűvé teszi, hogy ez a kérdés rövidesen megoldódik. A rendező kérdése régi problémája a Habimának. Az utóbbi évek da-

rabjait maguk a társulat tagjai rendezték, de érthető módon érzik a hiányát egy nagy rendezőnek, aki tanítója és mestere lenne a Habimának. A németországi nagy zsidó rendezők, Max Reinhardt, Jassner és Kürtner kiüldözése után úgy látszott, hogy ez a kérdés is megoldódik. Azonban a nagy zsidó rendezőket részben nem tudja megfizetni a Habimah, részben pedig nem is nagyon vonzza őket a héber művészet. Nagyon jól tudják ők kamatoztatni a nevüket Németországon kívül is és a Habimah meg a színházat támogató 12000 Habimah-barát, akiknek tekintélyes része a palesztinai munkásságból rekrutálódik, nem tudja ezt a kamatot megfizetni.

Valószínűleg újból elő fog állni az a paradoxon, hogy a világ első héber színházátalanak az élére egy nemzsidó rendező fog kerülni.

Önmagában nem lehetetlenség ez, hiszen a Habimah első nagy sikerét is nemzsidók készítették elő. A rendezőkérdés azonban nem várhat sokáig. Szükség van egy nagy rendezőre, aki irányítani tudja a Habimah egész munkáját és nagy alkotások felé tudja vinni ezt a páratlan művészi színházat.

Maimonides és a fajelmélet

Rabi Obadja Ger Zedek, egy Palesztinában élő prozelita, megkérdezte Maimonidest, hogy szabad-e neki ugyanazokat az imákat használnia, amikkel a valódi fajzsidók fohászkoznak, szabad-e például azt mondania, hogy „Atyánk Istene”, holott az ő ősei nem zsidók voltak, vagy szabad-e fohászkoznia azzal az imával, amelyben „aki megszenteltél bennünket” kifejezés áll!

Ilyeneket kérdezett a prozelita hívő Moseben Maimontól, aki jellemző válaszában többek között a következőket írja:

„Azt kell felelnem neked, hogy úgy kell imádkozni, mint ahogy elrendeltetett és azon változtatnod nem szabad. A fődolog, hogy Ábrahám atyánk az egész népet kioktatta és a népek meghirdette az igazság hitét és Isten egyedülvalóságát. Eldobta a bálványimádást és tanításával sok embert visszatértetett Istenhez. Ezért mindenki, aki az időknél végén megért az egyedülvaló Istenhez, a mi Ábrahám atyánk tanítványa és mindannyian az ő házának gyermekei. Ha te visszaértél Istenhez, nincs már különbség mi és te közötted. Természetes, hogy te is velünk kell, hogy mondjad az áldóimát, melyben „aki kiválasztottál bennünket”, aki megváltottál minket”, „aki a tam adtat nekünk” kifejezések állanak, mert a teremtet választott már el téged a többi népektől és a Tórád adta néked. A te származásod ne legyen kisebb értékű a te szememben. Mert ha mi, Ábrahám, Izsák és Jákob leszármazottjai is vagyunk, úgy te attól származol, ki szavával teremtette a világot.”

Az aradi Wizo-hirei

Szeptember elsején az aradi Wizo hölgyei ragyogóan szép gyermek-ünnepélyt rendeztek. Az ünnepély Rényi Tiborék parkjában zajlott le.

Tréfásan megszerkesztett meghívók százezret küldte el a vezetőség, a még vakációzó és szórakozni vágyó csöppsegeknek és a kívánt eredmény nem is maradt el. Apró fiúk és lányok csoportjai hemzsegték a parkban, és élvezték az egy- és kétfarasos mutatványokat. Bábszínház, karikadobás, céllövészet, társasjátékok álltak a gyermekek rendelkezésére, és nem hiányzott a jól összeválogatott buffet sem.

Dr. Fuchs Albertin, az aradi elnöknő ötlete volt ez a kitünően megszervezett ünnepély, azonban segítségére voltak a mindig aktív és vállalkozószellemű választmányi hölgyek is. A vezetőség is szívesen lélekkel állt az elnöknő rendelkezésére.

A ZSIDÓ ASSZONÉ
Kiadja az Erdélyi WIZO titkoszani központja.
Piata Asanesti 4.

HIRE
Modern csil
olcs
Const
Piata Unirii 31. Tele

Igyunk, vagy ne

Két kongresszus tanácskint Bécsben. Az egyik a boresszus, amelyen többek hangzottak el:

„A bor minden valószínűleg olyan mikroscopikus élőlényeknek hatóereje hasonlóhoz és a hormonokéhoz. Ez a bor sok esetben diétikus válik be. A bor él: a bor ugyanúgy nyerskoszt. Nemrég G. vitamint, amelyről kidőhajtulás leghatékonyabb bornak orvosi szempontból lye van az alkoholikus itások a körök is, amelyek a hogy betegségeket megelőzők, vagy nyerskosbor-napokat iktatnak be étjükbe. Eddig megszoktuk, a bűneit soroltuk fel, most ideje, hogy a bor előnyeit borban nagyon sok az A. min, a vörösbortan tannin-dások vannak, amit módfeleg az emésztés sima lefolyó erősebb működésre igazgyúlkamirigyeket. A golyónál a mérsékelt borivás. ban megfigyelték, hogy rákos megbetegedések a ledulnak elő. Ha mégis káznika borivás után, akkor nitsuk magának a bornak, kénezésének. Rá kellene löseinket a mérsékelt borivás.

A másik kongresszus lenes vasutasok tartották nőiknek nem orvos volt, ha gon gyalogsági táborok vetségi vasutak élöke. E csak ilyenfajta laikus: An uti vezérigazgató. A köznizstert egy Fuchs nevű képviselte. Általában kevtanácskozáson az orvos olvasták fel az elképesztő amelyektől minden borivó a hajszála, ami még van azért, mert az illetőben — mint fentebb a vitamint van, ami megalevélegesen kihullását. Nagyzoittak el antialkoholista lyeneket a háború idején koriban ugyanis pygán amiat kellett megéredő lizmust.

Mégis fölmerül a kérdés: ne igyunk? És melyik bor: az orvosokéban, ami a vasutasokéban, amit m

— Kisiklott egy tehervoszetört. Buzsából jelentik egy forgalmi tisztviselő g a 8002 sz. tehervonat kisiccsi összetört. A forgalom netelni volt kénytelen.

Eladó újd Turda

a sósfürdő közelében. Hu fakkal, csemege- és boladon körös, akác és sétányokkal, lakóházzal lettek az Aranyos és kos partján, teljesen pördeklődni: Turda, Str. és Cluj, Emil Schuster

HIREK

**Modern csillárt
olcsón
Constructio**
Piata Unirii 31. Telefon: 83.

Igyunk, vagy ne igyunk?

Két kongresszus tanácskozik ezidőszent Bécsben. Az egyik a borbarátok kongresszusa, amelyen többek között ilyenek hangzottak el:

„A bor minden valószínűség szerint olyan mikroszkopikus élőlények tanyája, amelynek hatóereje hasonlít a vitaminokéhoz és a hormonokéhoz. Ez az oka, hogy a bor sok esetben diétikus gyógyszerként válik be. A bor él: a bor ugyszólván folyékony nyerskoszt. Nemrég felfedezték a G. vitamint, amelyről kiderült, hogy a hajhullás leghatékonyabb ellenszere. A bornak orvosi szempontból egész külön helye van az alkoholisták italok között és azok a körök is, amelyek azon igyekeznek, hogy betegségeket megelőzzenek és hus-nélküliséget, vagy nyerskosztot ajánlanak, bor-napokat iktatnak be étkezési programjukba. Eddig megfigyeltük, hogy a bornak a bűneit soroltuk fel, most eljött annak az ideje, hogy a bor előnyeit ismertessük. A borban nagyon sok az A. B. és C. vitamin, a vörösbortban tannin- és vaslerakódások vannak, amik módjólott elősegítik az emésztés sima lefolyását. A borsav erősebb működésre izgatja az epét és a nyálkamirigyeket. A golyva ellen is használ a mérsékelt borivás. Franciaországban megfigyelték, hogy a borvidéken a rákos megbetegedések a legtrikább fordulnak elő. Ha mégis katzenjammert érnünk borivás után, akkor ezt ne tulajdonítsuk magának a bornak, hanem a hordó kénezésének. Rá kellene szoktatni vendégeinket a mérsékeltbb kénezésre.“

A másik kongresszust az alkohol-ellenes vasutasok tartották Bécsben. Az előzők nem orvos volt, hanem Karl Vaugoin gyalogsági tábornok, az osztrák szövetségi vasutat elnöke. Helyettese megint csak ilyenfajta laikus: Anton Schöffer vasuti vezérigazgató. A közlekedésügyi minisztert egy Fuchs nevű osztálytanácsos képviselte. Általában kevés szerepe volt a tanácskozáson az orvosoknak. Laikusok olvasták fel az elképesztő statisztikákat, amelyekből minden borivónak égnek mered a hajszála, ami még megmaradt. Nyilván azért, mert az illető bort ivott, amelyben — mint fentebb értesültünk — G. vitamin van, ami megakadályozza a haj végleges kihullását. Nagy beszédek hangzottak el antialkoholista szelleműek, amelyeket a háború idején hallottunk. Akkoriban ugyanis gyéren volt bor és talán amiatt kellett propagálni az antialkoholizmust.

Mégis fölmerül a kérdés: igyunk, vagy ne igyunk? Es melyik borban van az igazság: az orvosokéban, amit ajánlanak, vagy a vasutasokéban, amit megtiltanak?

— Kisiklott egy tehervonat, hat kocsi összetört. Buzáuból jelentik: Buzáu állomáson egy forgalmi tisztviselő gondatlansága miatt a 8002 sz. tehervonat kisiklott, 6 vasuti kocsi összetört. A forgalom 5 óra hosszat szünetelni volt kénytelen.

— Kisiklott egy tehervonat, hat kocsi összetört. Buzáuból jelentik: Buzáu állomáson egy forgalmi tisztviselő gondatlansága miatt a 8002 sz. tehervonat kisiklott, 6 vasuti kocsi összetört. A forgalom 5 óra hosszat szünetelni volt kénytelen.

— Kisiklott egy tehervonat, hat kocsi összetört. Buzáuból jelentik: Buzáu állomáson egy forgalmi tisztviselő gondatlansága miatt a 8002 sz. tehervonat kisiklott, 6 vasuti kocsi összetört. A forgalom 5 óra hosszat szünetelni volt kénytelen.

— Kisiklott egy tehervonat, hat kocsi összetört. Buzáuból jelentik: Buzáu állomáson egy forgalmi tisztviselő gondatlansága miatt a 8002 sz. tehervonat kisiklott, 6 vasuti kocsi összetört. A forgalom 5 óra hosszat szünetelni volt kénytelen.

Eladó üdülőhely Turdán
a sósfürdő közelében. Husz hold gyümölcsfákkal, csemege- és borszőlővel, hegyvidalom körös, akác és fenyővel erdőszített sétányokkal, lakóházzal és gazdasági épületekkel az Aranyos és Sospatak honokos partján, teljesen portmentes levegővel. Érdeklődni: Turda, Str. Avram Iancu 10 és Cluj, Emil Schuster sportújságban.

— Péter jugoszláv király tizenkét éves. Belgrádból jelentik: Megünnepeleik Péter király tizenkettedik születésnapját. Az ortodox székesegyházban istentisztelet volt, majd alkotmai díszszemle következett. A hadseregben ma hozták nyilvánosságra az előléptetéseket. Pál régensherceg dandártábornokká lépett elő.

— A Középiskolák Végzetek Egyéves Kereskedelmi Szaktanfolyamán (Budapest, VIII. Vas-ucca 9—11. sz. alatt), amelyet Budapest székesfőváros közönsége tart fenn, az 1935/36. iskolaévre szóló beiratások naponként d. e. 9—2 óráig tartanak. A szaktanfolyam célja az, hogy olyan férfiaknak és nőknek, akik a középiskolai érettségi vizsgálatot letették, vagy katonai tisztképző — vagy tanítóképzőintézetet végeztek, egy év alatt alapos kereskedelmi szakképzést nyújtsanak, amellyel kereskedelmi gyakorlati kenyérkereseti pályára léphetnek. A beiratkozáshoz születési anyakönyvi kivonat és érettségi bizonyítvány szükséges. Beirattási díj: 25.— P. tandíj az egész iskolai évre: a hallgatók tanulmányi előmenetele és vagyoni viszonyai szerint: 62.— P, vagy 124.— P, vagy 186.— P, vagy 248.— P. Bővebb felvilágosítást a tanfolyam tájékoztatója nyújt, vagy postán való elküldése is kérhető.

— Az angolai kommunisták a választásokon együtt fognak menni a munkáspárttal. Párizsból jelentik: A Havas távirati iroda moszkvai jelentése szerint az angolai kommunisták a választásokon együtt fognak menni a munkáspárttal, hogy uralomra juthasson az egységes szocialista front.

Női szabók és szabónők!
MULAGE
Párizsból visszaérkeztem és gyönyörű választékkal rendelkezem a legnagyobb párizsi divatcégek eredeti modelljeiből. **GEORGES, Bucuresti, Sfinjilor No. 25.** Kivánságra vidékre is megyek bemutatóra

— Nagyarányu cipőmegrendelések érkeztek Csehszlovákiába Oroszországból. Prágából jelentik: Oroszországból nagyarányu cipő-megrendelések érkeztek, amelyeknek több gyár között osztottak el. A szovjet erősen vásárolja a csehszlovákiai készítményű hangszereket is. Ezzel az exportjukban beállott esés okozta helyzet máris javulóban van.

— Ráth Efraim előadása Halméuban. Sattmarról jelentik: Nívós műtinet tartott Ráth Efraim, a Mizrachii Exekutív tagja Halméuban. A műtinet, amelyet dr Herskovits Lajos halmei ügyvéd rendezett, összegyűlt a vidék egész zsidósága és méltó ünneplésben részesítette az előadót. Ráth Efraim a kongresszus lefolyását ismertette és általános palesztinai problémákról tartott igen hatásos beszámolót.

Ne felejtse el, hogy **SZEPTEMBERBEN JÖN CLUJRA Tánase**
rendkívüli nagy társulatával és legsikerültebb revüjével a „Hip, Hip, Hura“-val, Váltsa már most meg jegyét a „Színház-Ügynökség“-nél, Piata Unirii, vagy a „Memento“ irodában, Str. Regina Maria 16.

— Nyolevan letartóztatást fogantatosítottak a bucaresti razzia során. Bucarestből jelentik: A bucaresti rendőrség az éjszaka nagy razziaát tartott a Cismigiu-kertben és 80 letartóztatást eszközölt. Többnyire csavargók és zsebmetszők az előállítottak, akik ellen számos panasz merült fel a legutóbbi hetekben.

— Felakasztotta magát egy 13 éves fiú, mert megdorgálták a szülei. Caracalból jelentik, hogy Niculescu Adrian, kereskedelmi iskolai növendék tegnap felakasztotta magát lakásuk szuterénjében. A 13 éves fiút szülei megdorgálták, azért ment a halálba.

— Értesítés. Templomunk bérüléstulajdonosait tisztelettel értesítjük, hogy az elmúlt évi üdülőhelyeket csak szeptember 15-én este 6 óráig tartjuk fenn. Kérjük, hogy ezen határidőn belül igényeiket az egyet titkári hivatalában (Str. G. Bariu 16) annál is inkább bejelenteni és jegyeiket ledváltani sziveskedjenek, mert későbbi jelentkezéseket nem vehetünk figyelembe. Egyben értesítjük t. templomlátogatóinkat, hogy ezidőn egy t. minden igényeket kielégítő — kitűnő balteflőt szerződöttünk a nagyünnepeken. A Poale Cedek elnöksége és templombizottsága.

— Egy carei suszter erőszakkal turnéztatja Nuszen Béla 14 éves sátmari templomi énekest. Sattmarról jelentik: A sátmari rendőrség országos körözését rendelte el Farkas Lázár carei suszternek. Az élelmes suszternek nagyon megtetszett Nuszen Béla 14 éves sátmari fiúnak hangja és Horovitz Ábris carei jesivájából, ahol a fiu tanult, erővel elcsalta. Farkas városról városra cipeli a fiúcskát, mindenütt énekeltei és a szépcsengetésü hangjáért beszédet pénzeket zsebre teszi. A kétségbeesett szülők ezuton kérnek minden zsidót, hogy adják Farkas Lázárt a rendőrség kezére és kilidjék vissza az elbitorított fiúcskát aggódó szüleihez Sattmarrára.

— Letartóztatják a lengyel ellenzék vezetőit a mai általános választások előtt. Varsóból jelentik: A mai általános választások alkalmából az ellenzék számos tagját letartóztatták. A hatóságok azt hiszik, hogy ezzel letörlik a választások bojkottjára bujtogató ellenzéki kampányt. Több nemzeti demokrata vezért internáltak. A kommunisták általános sztrájkkísérlete megghiusult.

— Székelési zavarok, vastagbélhurut, puffadtság, félelemérzés, bódultság, migrén és általános rosszullét esetén a rendkívül enyhén ható terméskészlet „Ferenc József“ keserűvíz a gyomor és a bélcsatorna tartalmát gyorsan kiüríti, a bélmirigyek működését élénkíti, a vérkeringést előmozdítja s tartós megkönnyebbülést szerez. Gyomor- és bél-specialisták a Ferenc József vizet, egy férfiaknál, mint nöknél és gyermekeknél teljes eredménnyel alkalmazzák.

— Provizórikus egyezmény jött létre Belgium és Szovjetország között. Brüsszelből jelentik: Belgium és Luxemburg illetve Oroszország között provizórikus kereskedelmi egyezmény jött létre a legnagyobb kedvezmény elve alapján. A szerződés értelmében az oroszok kereskedelmi képviselőlet létesítenek Brüsszelben.

Vámos Magda zongoratanárnő a tanítást megkezdte. Jelentkezni lehet lakásán délelőtt 11—1-ig és délután 3—6-ig. P. Mihai Viteazul 3.

Beiratások a Montessori óvodába. A Hamburg Szerén vezetése alatt álló Montessori rendszerű óvodába a beiratások szeptember 14 és 15-én eszközölhetők az óvoda helyiségében Str. Elisabeta 10. A tanítás 16-án kezdődik.

Izsák Laura zongoratanárnő Tonika-Do módszerű zongoratanítást szeptember 1-én kezd. Elkészít konzervatóriumi vizsgákra. Jelentkezni lakásán naponta 4—7 óra között P. Mihai Viteazul 39.

Mercur Camionaj. Telefon 831

Orvosi hír. Dr Noszin Erzsébet szemorvos külföldi tanulmányutjáról hazatérve Turnu-Severinben Str. Rahovein megkezdte rendelőseit. Rendel 10—12, 3—6-ig.

— Molnár Ferenc és Darvas Lili Palesztinába látogatnak. Jeruzsálemből jelenti a Paleor: Molnár Ferenc feleségével, Darvas Lillivel együtt rövidesen Palesztinába érkeznek tanulmányutazás céljából.

— Egymillió lej szubvenciót kaptak a bucaresti újságírók. Bucarestből jelentik: A belügyminiszter 1 millió lej szubvenciót utalt ki az újságírók szindikátusának.

Az Országos Zsidó Párt Clujii Tagoratóinak
Str. Saguna 7 sz. alatti jogvédő irodájában vasárnap, szeptember 8-án délelőtt 1/2—1/2 óra között dr Lebovits Gyula és hétfőn, szeptember 9-én dr Kohn Ottó tart inspekción.

HA TISZTÁBAN VAN A BORKRÉM TUDOMÁNYOS SZEREPÉVEL, UGY CSAKIS

EUKUTOL

KRÉMET HASZNÁL!

A bőrkrémmek, ha valóban jó és hatékonyak akar lenni, mélyen be kell hatolni a bőr pórusaiba, egészen a DERMIS, az epidermisz alatti rétegig, hogy azt táplálja és ezzel erejét, frissességét megtartsa. Ha bőrkrémet választ, egészen különös figyelemmel kell lennie annak összetételére, mert különben óriási mennyiséget minden eredmény nélkül használhat el.

EUKUTOL olyan krém, amely judományos alapon készül. A zsíros anyagok, amelyeket tartalmaz, organikus eredetűek, nem mesierségek. Ezért hatékonysága a bőr bárszóságának és egészségének a fenntartása szempontjából felülmúlhatatlan.

— A mozi. Szeptember elseje... Szezon kezdete... Egyelőre csak egy megjegyezni valónk van Clujon: a Select-mozgó ismét megnyit miután néhány napon átalakítás és festés végett nem tartott előadásokat. Az újonnan kifestett mozgó igazán nagyon szép és megfelel a legraffináltabb izléseknek is. Célunk az volt, hogy meg tudjuk az egyes mozgóktól, milyen műsorokat hoznak le az szezonban. Pillanatnyilag ez még lehetetlen, miután még nem készülték el az összes szerződésük. Csúpan annyit sikerült megtudnunk, hogy az új szezon anyaga lényegesen jobb, mint a tavalyi. A jövő hét folyamán alkaalma lesz látni a clujii mozgókedvelőknek ez év egyik bombasikerét. Mamouliau a Krisztina királynő, Énekek éneke, Bestia filmek feledhetetlen alkotója ismét egy csodálatos szép filmet rendezett. Címe: Fel-támadás és Tolsztoj halhatatlan regénye nyomán készült. A téma kétségkívül nem új. Néhány évvel ezelőt Dolores del Rio és Lupe Velez játszották a film főszerepeit. Most Ana Sten játsza Katuscha Maslowa szerepét. Igazi orosz művésznő ez, kinek csodás tehetsége tagadhatatlan. Partnere, Nekludoff herceg szerepét, Frederic March alakítja. Ennek a filmnek tartalma nagyon szerű, rendezője kiváló és főszereplői első-rangu művészek. Egyszerűen minden megvan, ami sikert hozna. És kiúlföldön óriási sikert aratott. Hónapokon keresztül játszották Amerika és Európa minden nagyobb városában. Amint látjuk, a szezon jól kezdődik. Talán egy jele ez a jövőnek? Kívánjuk, hogy ezen évben több jó filmet lássunk, mint a tavaly. A film szeptember 12-én kezdett kerül bemutatásra a Select-mozgóban. Különb-ben bemutató előtt még visszatérünk e remekre.

Hevesi Piroka zongoraművésznő és Pfeifer operaénekes, énektanár tanításukat megkezdik. Lakásukon találhatók délelőtt 12—1-ig, délután 5—7-ig Str. Memorandului 10.

Raktárunkon levő sircmlékek
minden elfogadható áron eladó.
Veiszlovits I.
Oradea, Bul. Regele Ferdinand 13. Az udvarban.

NYILTÉR *)

הסיר מכשול!

אין ווארדע פאריגע וואכע אנאג ציערט איין אויפרוך בעציעגליך אין שו"ב פאס-טען צו בעועטצען אין היעווע ארטה-געמינדע. — וועגען להסיר מכשול פונדען ווער עס פיר דרינגענד צו פערעפענטליכען דאס דיא געזונטע גע-מיינדע איז דיענע דיא פאן דער אטאהדאקסען צענטראלקאנצלליא אונד לאנדעס רעפערענטאנץ וויבניג האונגס שליטא עפ"י התורה געזעצער ווארדען אונד אלס „געאלאגען“ ע-קלערט וואר-דען. — דעמוצופאלגע דער שו"ב וועלכער דיענען פאסטען בעועטצען ווער ליגט אונטער דען איסור אונד נייע מעהר אין איינער ארטאהדאקסען גע-מיינדע פונגעאיערען קענען.

פה קראלי יע"א חרציה" ב' לסדר וכל ישראל ישמעו ויראו קהל יראים ספרד

ה"ק דוב שטיין ה"ק שלמה סג"ל פראנק פרינעס קאטער

*) E rovatan közöltekert nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadó-hivatal.

UJ KELET Legújabb hírek

Nem piperesszel hanem gyógygyözer az EGGER PETROL

Meggyógyítja a hajhullást és hajhullást

Nemzetközi csendőrséget küldenek Abessziniába

(Első oldali cikkünk folytatása.)

vonta volna szerződését, nem bizonyul helytállónak. Legalább is erre vall az az újabb newyorki jelentés, mely szerint Chertok, az abessziniai petróleum-koncesszió tulajdonosa kijelentette, hogy esütörtökön Londonba utazik, ahol érintkezésbe lép Abessziniát ottani követével és ki fogja fizetni az opció szerint köteles első részletet, egymillió dollárt. A londoni követ már telefonon biztosította Chertokot, hogy Abessziniát a szerződést állani fogja. Egyébként Rickettet, az abessziniai koncesszió szerződés létrehozóját ma Szuzbe várják.

Ha Olaszország szakít — megszállják azonnal Abessziniát

Párizs, szeptember 7. A L'Oeuvre tudni véli, hogy ha Olaszország magatartása szakadást idéz elő a Népszövetségben, úgy Anglia megszállja Abessziniát nyugati részét, a Rudolph tótól az Asana tóig és ezzel Abessziniát egyetlen gazdag területe az angolok kezébe jutna, míg a háború az ország szegényebb vidékén zajlana le.

London, szeptember 7. A Reuter információi szerint az ötösbizottság ma délelőtti ülésén meleg felhívást intéztek a két országhoz, ne tegyenek semmi olyat, ami kompromittálhatná a konfliktus békés elintézésére irányuló törekvéseket.

Aloisi résztvett a tanácsülésen

Genf, szeptember 7. Mialatt az ötösbizottság ma ülést tartott, a Népszövetség tanácsa ülést tartott, amelyen Aloisi is résztvett, sőt jelentést is terjesztett elő a Népszövetség égisze alatt kötött szerződések ratifikálására vonatkozólag.

Genf, szeptember 7. (Rador.) Hétfőn délelőtti 11 órakor nyílt meg a Népszövetség 16-ik ülészaka, amely megválasztja új elnökét. Valószínű, hogy Benes csehszlovák külügyminiszter lesz az elnök, bár formálisan nem is jelölteti magát.

Nemzetközi csendőrséget küldenek Abessziniába

London, szeptember 7. A Daily Telegraph genfi jelentése szerint Laval új tervet készített az Abessziniában felállítandó nemzetközi rendőrségre vonatkozólag. A terv szerint a népszövetségi nemzetközi csendőrséget küldene Abessziniába. Azt hiszik, Olaszország csak abban az esetben járulna hozzá ehhez a tervhez, ha a Népszövetség Olaszországhoz hasonlóan elitélő határozatot hozna Abessziniával szemben.

Berlin, szeptember 7. A Werra, Sierra Montana, Koblenz és Saarbrücken hajókat 40.000 tonna össztartalomban, megvásárolták az olaszok. A hajókat csapat szállításokra fogják felhasználni.

„A Bremen kalózhajó, amelynek zászlaja a kalózok büszkesége“

Felmentették a newyorki Hitler-ellenes tüntetés vádlottait

Newyork, szept. 7. A bíróság ma ítélkezett a Bremen hajó július 27-i elindulása alkalmával lefolyt Hitler-ellenes tüntetés vádlottjai fölött. Öt vádlottat felmentettek, a hatodikot tiltott fegyverviselés vétsége miatt marasztalták el. Brodski bíró megbélyegezte a nemzeti szocialista rendszert és azt mondotta, hogy a Bremen kalózhajó, amelynek zászlaja a kalózok büszkesége.

tt marasztalták el. Brodski bíró megbélyegezte a nemzeti szocialista rendszert és azt mondotta, hogy a Bremen kalózhajó, amelynek zászlaja a kalózok büszkesége.

Egymásnak menesztettek Constanta közelében két személyvonatot

A mozdonyvezetőknek csak az utolsó pillanatban sikerült megakadályozniuk a szerencsétlenséget. Összeütközött két petróleumszállító vonat

Bucuresti, szeptember 7. (Az Uj Kelet tud.) Constanta közelében a Constanta Pallace vasúti állomáson a tegnapi éjjel a virradó éjjel egy petróleumvonat összeütközött egy tolató szerelvényt. Emberek nem esett kár, de annál jelentékenyebb az anyagi károsodás, miután a petróleumvonat több kocsija kifordult a sínekről és tartalma szétfolyt.

Ugyancsak Pallace állomás közelében történt ma délelőtti, hogy egy helyi érdekű vonat, amely a constantai tengerészeti hi-

vatal személyzetét szállította a kikötőbe, a kanyarodónál szembe találkozott egy a kanyarodónál szembe találkozott egy szerelvényrel, amelynek két kocsija kifordult a sínekről és tartalma szétfolyt. Az egymásnak rohanó mozdonyok vezetői idejekorán felismerték a veszedelmet, fékeztek és így az utolsó pillanatban félméternyi távolságra sikerült a két vonatot megállítani és ezzel elkerülni a szerencsétlenséget.

ANNA STEN és FREDERICH MARCH legújabb sikere

FELTÁMADÁS

Rendezte: Mamoulian. Bemutatja szeptember 12-én a SELECT MOZGÓ

Tg.-Jiuban a király elnöklete alatt minisztertanácsot tart a kormány

Katonai alapon reorganizálják a numerus valachicus mozgalmat

Barna ingekben fogják járni Vaída Sándor hívei

Cluj, szeptember 7. (Az Uj Kelet tud.) A numerus valachicus mozgalom vezetői tegnap Man lelkes Foch marsall uccai lakásán értekezletet tartottak, amelyen Vaída Sándor elnököt. Kivülre Constantin Anghelescu volt bankormányzó, Voicu Nitescu, Hatieganu Emil, dr Popa Adám, Man lelkes és mások vettek részt a megbeszélésben, amelynek során megállapították a Frontul Romanesc munkatervét az elkövetkező hónapokra. Elhatározták, hogy szeptember végén vagy november első napjaiban Clujon nagygyűlést rendeznek. Foglalkoztak ezután a Patria újból való megjelentetésének kérdésével. Elhatározták, hogy más címmel rövidesen megindítják a numerus valachicus mozgalom cluji hivatalos lapját. Annak élére azonban nem azokat az újságírókat állítják, akik a vaidista Patriát szerkesztették.

Többek között megvitaták a Frontul Romanesc alapszabályainak ügyét is. A mozgalmat katonai alapon szervezik meg. A mozgalom tagjai barna uniformist fognak viselni és a parasztságot „oláh légókba” szervezik meg. A megyei szervezetek elnökei az „oláh parancsnok” címet fogják viselni. A szervezet egységei a következők: szakasz, szomszédság, centuria és légó. A vaidisták köréből származó értesülések szerint a numerus valachicus mozgalom vezetői között felmerült ellentéteket néhány héttel ezelőtt egy eforiai találkozás keretében sikerült elsimítani. Tilea volt alminiszter ismét a mozgalom rendelkezésére áll és rendelkezésre bocsátja a pénzügyi alapokat is amelyeket ő kezel és amelyeket néhány hónappal ezelőtt éppen bizonyos nézeteltérések miatt

vont meg úgyhogy ennek következtében le kellett állítani a párt hivatalos lapjának megjelentetését. Meglepetést kelt mindenestre hogy a cluji értekezleten nem vett részt D. R. Ioanescu volt miniszter, aki a párt főtitkár tisztségét tölti be. Egyes fővárosi lapok azt a hírt közölték, hogy Ioanitescu — akit az egyik progresszív fővárosi napilap csak „Durák” névvel illet, megválti készült a mozgalomtól és munkapárt címen önálló politikai csoportot szervez.

Az értekezlet után Vaída, Voicu Nitescu és C. Anghelescu Geoagiura utaztak, ahol hétfőn ünneplik meg a Vlad Aurel vezetésével álló orestiei Ardeleana nevű bank ötvenéves fennállását. Itt újabb értekezletet tartanak, majd hétfőn este térnek vissza Clujra.

Politikai körökben egyébként nagy érdeklődéssel néznek a mai tg.-jui ünnepségek elé, amelyeken, mint ismeretes, résztvesz az uralkodó és a kormány összes tagjai, élükön Titulescu külügyminiszterrel, aki Genf-be való utazása előtt két napra áll meg az országban, hogy az uralkodónak jelentést tegyen a nemzetközi helyzetről és informálja a kormányt azokról a határozatokról, amelyeket a kisanant legutóbbi értekezleten hoztak és amelyek nem szerepeltek a konferenciáról kiadott hivatalos kommunikékben.

A tg.-jui ünnepségek programját egyébként már összeállították. A háboruban elesett Ecaterina Teodoroiu szobrát az uralkodó fogja leleplezni. Tatarescu miniszterelnök méltatja a honleány érdemeit, majd az uralkodó rövid alkalmi beszédet tart. Titulescu Tg.-Juban audiencián jelenik meg az uralkodó előtt, majd a miniszterelnök polgári birtokán intim körben eltöltött ebéd után a király elnöklete alatt minisztertanács lesz, amelyen megvitatják a bel- és külpolitikai helyzetet. Résztvesz az ünnepségeken Mihai vajda is, akinek meg kell szaktania firenzei tartózkodását, miután a protocol megkívánja, hogy a trónörökös résztvegyen ezen a nemzeti ünnepségen.

A baloldal tört előre a svédországi részleges választásokon

Stockholm, szeptember 7. Svédországban a választói törvény értelmében a szenátoroknak egy bizonyos részét meghatározott időközben újra választják. Tegnap zajlottak le Svédország területén a részleges szenátor-választások, amelyek során a szenátorok egynyelvűen választották újra. A részleges választásokon a baloldali pártoknak sikerült öt mandátumot elhódítani azokban a kerületekben, ahol előzetesen konzervatív és liberális szenátorok választottak. Az öt mandátum közül három a szociáldemokraták és kettőt az agráriusok szereztek meg. A konzervatív és liberális lapok rezignáltan állapítják meg a jobboldal vereségét, elismerve azt, hogy a baloldali pártok népszerűsége kétségtelen növekedésben van. A szenátusban jelenleg nyolcvannégy polgári párti szenátor van, hatvanhat szociálistával szemben. A kamarában a baloldal pozíciója még erősebb, amennyiben 118 polgári képviselővel szemben 112 szocialista és kommunista képviselő áll.

Beiktatták Berlin új katolikus püspökét

Berlin, szeptember 7. Nagy ünnepségekkel és pompával iktatták ma méltóságába Preysinget, Berlin új katolikus püspökét a pápai nunciust, az állam, hadsereg, egyház és hatóságok fejeinek jelenlétében.

—A csehszlovákiai lengyelek nem hódolnak be a cseheknek. Varsóból jelentik: Az Express Porray azt hangoztatja, hogy a csehszlovákiai lengyelek erőszakosságok és hajszák ellenére sem hódolnak be a cseheknek. Nem fogja megtörni a lengyeleket még az sem, ha egész csehszlovákiai Szilázia egyetlen nagy börtönné válik.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. 1. sz. nyomása Cluj, Strada Baroa L. Pop 18. Telefon: 9-77.

CENSURAS

Tarifa postális
pártitka la num.
No. 224713/929.

16. Telefon: 9-77. E.
Havonta 110, negy
évre 600, egészévre
főldre: Havonta 2,
főlévre 12, egészévre
dátések díjazás az U
KELET" az erdélyi és u
6000 egyetlen politikai
Cikketek utasnyomását c
vára megjelölésével enged

Megnyilt a né

Mu a

Abessziniát egy tartalmazó jeg

Egy kis csehszlovák

Timisoaran most ülésez
gos kongresszusa. Az é
káját illetően némi szem
vannak és mint az mind
dásnál lenni szokott, az e
ülő felek kiderítették egy
azt, hogy ezüstkanalat lo
azt, hogy a testület elnök
millió lej vitt fel repreze
zások, kongresszusokon való
költségek címén.

Egy kisit drága luxus
köt tartani. Hiszen a tan
jövendelmük, mint péld
aknak az elnökük meg
hogy ilyen drága pénzen
Nem is az a lényeges
hogy a tanítónak most f
lej, amit az elnöknek a ka
nem jellemző a rendszerr
metódus, ahogy mindenki
célakat kezel.

Meantsége mindenesetre
kének. Nem önmaga jött
költségek finom jzere. A
soktól tanulta, akik ha
megtanították, hogyan ke
és reprezentálni abból a
az övek.

Mit félt Anglia?

Két ezred katonaság
hétven Angliát, hogy a
helyőrséget megerősítse.
ségnek a biztosítása Ang
szempontból fontos: 1. az
tráliai út állomárai; 2. f
tos szénutánpótlási helye
száz év óta tartozik az
Az Jforban fánálaknak, g
és rómaiak folytattak vé
tókáért, a IX. században
ták el, majd kétszázötve
dott a szuverén Johann
dott a sziget felett, akik
foglalta el és a napoleo
benai kongresszus helye
fénhatóság alá. Aden is
eszandje angol birtok.
jével megvédte ezt a két
tot, amelyek támaszul s
a Földközi-tengeren kie
cia és az olasz tengeri h
feletti uralmát ezen a h
vizek területén is biztosít
lemény bizik Mussolini
szerint „ha Abessziniá
megnyílik, ez a kapuny
minden gyarmatosító ig
angol közvélemény erre
kódva, nyugodtan nézi
dését, de az angol kor
megeősíti katonailag a
zeti erődítményt s ug
tengeri flottát hadilét
pacem, para belium.

A svájci népsz

Az antiszemitizmus ve
lyel a náci elbontó
tömegeket és megszerz
telmat.
Gübbels dr rövidesen
rsidő-gyűlölet, mint pr